

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obnova řízení

Monika Bulínová

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika BULÍNOVÁ**
Osobní číslo: **R07040**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Obnova řízení**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Institut obnovy řízení a jeho postavení mezi dalšími mimořádnými opravnými prostředky
3. Právní úprava obnovy řízení před tzv. velkou novelou trestního řádu v r. 2001
4. Právní úprava obnovy řízení po tzv. velké novele trestního řádu v r. 2001
5. Komparace s vybranou zahraniční úpravou
6. Úvahy de lege ferenda
7. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Simona Stočesová, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **17. prosince 2010**

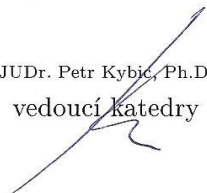
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2012**

Prof. JUDr. Květoslav Růžička, CSc.

děkan

JUDr. Petr Kybič, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 9. listopadu 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem označila prameny, z nichž jsem pro svoji práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni, dne 21. března 2012

Monika Bulínová
.....

Monika Bulínová

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala paní JUDr. Simoně Stočesové, Ph.D., LL.M. za odborné vedení, pomoc a cenné rady, které mi poskytla při vypracovávání mé diplomové práce.

Obsah

1	Úvod.....	- 8 -
2	Institut obnovy řízení a jeho postavení mezi dalšími mimořádnými opravnými prostředky	- 9 -
2.1	Stížnost pro porušení zákona	- 11 -
2.2	Dovolání.....	- 13 -
2.3	Účel a význam mimořádných opravných prostředků.....	- 14 -
2.4	Specifické principy opravného řízení.....	- 15 -
2.4.1	Revizní princip	- 15 -
2.4.2	Princip vymezeného přezkoumání	- 16 -
2.4.3	Princip apelační	- 17 -
2.4.4	Princip kasační	- 17 -
2.4.5	Devolutivní účinek	- 18 -
2.4.6	Suspenzivní účinek.....	- 18 -
2.4.7	Beneficium cohaesionis	- 19 -
2.4.8	Zákaz reformationis in peius	- 20 -
2.5	Základní zásady v opravném řízení.....	- 21 -
2.5.1	Zásada řádného zákonného procesu.....	- 21 -
2.5.2	Zásada zajištění práva na obhajobu	- 22 -
2.5.3	Zásada oficiality a zásada legality	- 23 -
2.5.4	Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů.....	- 24 -
2.5.5	Zásada rychlosti řízení a zásada zdrženlivosti	- 24 -
2.5.6	Zásada obžalovací.....	- 25 -
2.5.7	Zásada veřejnosti.....	- 25 -
2.5.8	Zásada presumpce neviný	- 26 -
2.5.9	Zásada vyhledávací.....	- 27 -
2.5.10	Zásada ústnosti a bezprostřednosti	- 27 -
2.5.11	Zásada volného hodnocení důkazů	- 28 -
2.5.12	Zásada zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností	- 29 -
3	Právní úprava obnovy řízení.....	- 31 -
3.1	Účel obnovy řízení	- 31 -
3.2	Objekt (předmět) obnovy řízení	- 33 -
3.2.1	Rozsudek.....	- 34 -

3.2.2	Trestní příkaz	- 35 -
3.2.3	Usnesení o zastavení trestního stíhání	- 35 -
3.2.4	Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání	- 36 -
3.2.5	Usnesení o schválení narovnání	- 37 -
3.2.6	Usnesení o postoupení věci jinému orgánu	- 37 -
3.3	Důvody obnovy řízení	- 38 -
3.4	Subjekty oprávněné podat návrh na obnovu řízení	- 45 -
3.4.1	Státní zástupce	- 47 -
3.4.2	Obviněný	- 47 -
3.4.3	Osoby, které by mohly podat ve prospěch obviněného odvolání	- 48 -
3.4.4	Obhájce obviněného v řízení proti uprchlému	- 49 -
3.4.5	Orgán sociálně-právní ochrany dětí	- 50 -
3.5	Časová omezenost a další okolnosti vylučující podání návrhu na obnovu řízení	- 50 -
3.5.1	Zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení	- 51 -
3.5.2	Oznamovací povinnost soudů a jiných státních orgánů	- 51 -
3.6	Řízení o návrhu na povolení obnovy	- 53 -
3.6.1	Příslušnost soudu k rozhodnutí o obnově	- 54 -
3.6.2	Projednání návrhu na povolení obnovy řízení	- 56 -
3.7	Rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení	- 60 -
3.7.1	Zamítnutí návrhu	- 60 -
3.7.2	Povolení obnovy řízení	- 62 -
3.8	Řízení po povolení obnovy	- 66 -
4	Právní úprava institutu obnovy řízení po velké novele trestního řádu účinné od 1.1.2002	- 70 -
5	Komparace se zahraniční právní úpravou	- 74 -
6	Úvahy de lege ferenda	- 78 -
7	Závěr	- 81 -

1 Úvod

Tato diplomová práce je věnována institutu mimořádného opravného prostředku obnovy řízení v trestním řízení, který je v našem právním řádu již historicky zakotven. Opravné prostředky obecně zajišťují posouzení a přezkoumání napadeného rozhodnutí, zda byl skutkový stav dostatečně zjištěn bez důvodných pochybností a zda byl správně právně posouzen. I v řízení o řádných opravných prostředcích může nastat pochybení soudu, které je možno napravit jen podáním mimořádného opravného prostředku. Mimořádné opravné prostředky, i když stojí na samém konci trestního řízení, jsou jeho nedílnou a dle mého názoru nenahraditelnou a velmi důležitou součástí, které umožňují nápravu nesprávného rozhodnutí a tím zaručují právo na spravedlivý proces. Mimořádné opravné prostředky jsou ty, které směřují proti pravomocnému rozhodnutí, a tím zasahují do právní jistoty, proto jejich použití k nápravě rozhodnutí je opravdu jen mimořádné, nikoliv běžné.

„Mimořádným opravným prostředkem je procesní úkon oprávněné osoby učiněný po právní moci napadeného rozhodnutí, jehož podáním takové osobě zákon výjimečně v přesně stanoveném a zpravidla omezeném rozsahu umožňuje domoci se přezkoumání vydaného soudního rozhodnutí orgánem k tomu zákonem určeným a dosáhnout tak v případě úspěchu, zpravidla po projednání věci orgánem prvního stupně anebo výjimečně orgánem druhého stupně či jiným orgánem činným v trestním řízení.“¹

Právě mimořádné postavení obnovy řízení, kdy toto stádium trestního řízení neprobíhá obligatorně, ale zcela výjimečně a tudíž se s ním v praxi setkám jen zřídka, mě přimělo k volbě tohoto titulu za téma své diplomové práce. Jsem si vědoma, že rozbor a popis tohoto institutu trestního řízení by

¹ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 7. ISBN 80-7179-249-7.

mohl přesahovat rozsah mé diplomové práce, ale pokusím se na počátku charakterizovat mimořádné opravné prostředky a postavení obnovy řízení mezi nimi, hlavně z hlediska základních a specifických zásad, kterými se vyznačují. Český trestní řád zná tři mimořádné opravné prostředky, kterými jsou dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení. Chtěla bych vystihnout jejich význam a účel a stručným popisem stížnosti pro porušení zákona a dovolání poukázat na rozdíly jejich podstaty a použití.

V další části se budu věnovat rozboru platné právní úpravy obnovy řízení z juristického pohledu s poukázáním na novely, zejména novelu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb., a popíšu postavení tohoto institutu jak z hlediska teoretického, tak i z hlediska praxe. Pro komparaci se zahraničním právním řádem jsem si vybrala slovenskou právní úpravu, poněvadž naše právní řády jsou si blízké, jelikož v nedávné historii byla naše právní úprava společná, a z této studie vyvodím úvahy o vhodných právních úpravách de lege ferenda.

Při zpracování této práce budu vycházet zejména z domácí monografické literatury se zaměřením na obnovu řízení, z judikatury, časopisecké literatury i internetových zdrojů.

2 Institut obnovy řízení a jeho postavení mezi dalšími mimořádnými opravnými prostředky

Obnova řízení je jedním z mimořádných opravných prostředků v trestním řízení. Trestní řízení soudní upravuje zákon č. 141/1961 Sb. (trestní řád) platný a účinný na našem území dodnes a několikrát novelizovaný.²

² Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Mimořádné opravné prostředky jsou v českém právním řádu ty, které směřují proti pravomocným rozhodnutím. Vedle obnovy řízení sem patří stížnost pro porušení zákona a dovolání, které bylo do našeho právního řádu zakotveno velkou novelou trestního řádu v roce 2002.³ Přesto trestní řád pojem mimořádných opravných prostředků neobsahuje. Tento pojem používá právní teorie k odlišení těchto prostředků od řádných opravných prostředků (odvolání, stížnost a odpor), které lze podat před nabytím právní moci napadeného rozhodnutí. Mimořádné opravné prostředky jsou tedy průlomem do pravomocného rozhodnutí, který je odůvodněn jen tam, kde rozhodnutí nebo jemu předcházející řízení trpí takovými vadami, že setrvání na právní moci rozhodnutí by znamenalo vážné ohrožení správného a spravedlivého rozhodování. Podání mimořádného opravného prostředku a rozhodnutí o něm musí být tedy výjimečným opatřením, poněvadž změna pravomocného rozhodnutí je v rozporu se zásadami závaznosti, nezměnitelnosti a bezpodmínečné vykonatelnosti pravomocného rozhodnutí. Takový zásah do zájmů na zachování právní jistoty, stability a nezměnitelnosti rozhodnutí soudů a státních zástupců je odůvodněn zájmem na dosažení naprostého souladu vydaných rozhodnutí se zákonem a se skutkovým stavem, z něhož musí vycházet.⁴

Proto je okruh subjektů oprávněných podat návrh na obnovu řízení zákonem omezen a jsou taxativně stanoveny důvody k jeho podání. Uplatňuje se zde tedy v zásadě princip dispoziční, kdy opravné orgány přezkoumávají rozhodnutí, jen pokud proti němu oprávněný subjekt podal opravný prostředek a dal tím podnět k pokračování řízení. Subjekt má tedy možnost

³ Novela provedená zákonem č. 265/2001 Sb.

⁴ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 5. ISBN 80-7179-249-7.

opravný prostředek podat, ne povinnost tak učinit, tedy princip fakultativnosti výběru.⁵

Mimořádné opravné prostředky se orientačně dělí na ty, které směřují proti skutkovým vadám, tam patří právě obnova řízení, a na ty, které směřují proti vadám právním, kam zařazujeme stížnost pro porušení zákona a dovolání. O stížnosti pro porušení zákona a dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR, na rozdíl od návrhu o obnově řízení, o kterém rozhoduje soud, jež v trestním řízení rozhodl v prvním stupni (vyjma jedné výjimky, kdy po rekvalifikaci trestného činu rozhoduje příslušný krajský soud, i když v původním řízení rozhodoval v prvním stupni okresní soud⁶).

2.1 Stížnost pro porušení zákona

Stížnost pro porušení zákona je mimořádným opravným prostředkem směřujícím proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, jehož účelem je náprava právních vad rozhodnutí nebo náprava vadného postupu řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo. Skutkové nedostatky lze tímto mimořádným opravným prostředkem řešit jen v případě, jestliže jsou důsledkem vadného právního posouzení nebo vadného postupu řízení, v ostatních případech jsou změny ve skutkových okolnostech důvodem k obnově řízení, pokud mají původ v nových skutečnostech nebo nových důkazech, které byly dříve neznámé.⁷ Nejvyšší soud při projednávání stížnosti pro porušení zákona přistupuje k přezkoumávání a posouzení správnosti napadeného rozhodnutí i správnosti předcházejícího řízení na základě

⁵ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 5. ISBN 80-7179-249-7.

⁶ § 281 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

⁷ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 631. ISBN 978-80-7357-348-5.

skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného pravomocného rozhodnutí (ex tunc).⁸

Stížnost pro porušení zákona je oprávněn podat pouze ministr spravedlnosti, přičemž její podání je fakultativní. Ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona podává přímo k Nejvyššímu soudu, který o ní rozhoduje a toto podání není po novele trestního řádu zákonem č. 539/2004 Sb. limitováno žádnou lhůtou.⁹

Novela provedená zákonem č. 265/2001 Sb. stanovila obsahové náležitosti stížnosti pro porušení zákona a opustila revizní princip, když zavedla princip omezeného přezkoumávání napadeného rozhodnutí. Do podání je třeba uvést, zda je ve prospěch nebo v neprospěch obviněného. Stížnost pro porušení zákona má devolutivní účinek a nemá samo o sobě suspenzivní účinek, o odkladu nebo přerušení výkonu rozhodnutí může rozhodnout senát Nejvyššího soudu.¹⁰

Stížnost pro porušení zákona lze podat proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, které řeší otázku viny a trestu, a to v prvním i druhém stupni a je přípustná i proti rozhodnutí o obnově řízení, nelze však ji podat proti rozhodnutí o dovolání.

O stížnosti pro porušení zákona rozhoduje Nejvyšší soud ve veřejném zasedání, v neveřejném zasedání může podání pouze zamítnout. V průběhu veřejného zasedání se zpravidla dokazování neprovádí, jen provede potřebné šetření předseda senátu Nejvyššího soudu nebo na jeho žádost některý jiný orgán činný v trestním řízení, popřípadě i policejní orgán.

⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 2/1996 Sb. rozh. tr.

⁹ Zákon č. 539/2004 Sb. [online][cit. ©2006-2012, 2004-10-22] dostupné z <
<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb04539&cd=76&typ=r>

¹⁰ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 635. ISBN 978-80-7357-348-5.

2.2 Dovolání

Dovolání jako mimořádný opravný prostředek zavedla do trestního řádu novelizace zákonem č. 265/2001 Sb. s účinností od 1. 1. 2002. Dovolání je přípustné, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni rozhodnutím ve věci samé, napadené rozhodnutí je pravomocné a zákon proti tomuto rozhodnutí dovolání připouští z důvodů taxativně uvedených v § 265b.

Dovolání jsou oprávněni podat nejvyšší státní zástupce, obviněný prostřednictvím svého právního zástupce. Dovolání nemohou podat ve prospěch obviněného ani osoby uvedené v § 247 odst. 2, které jinak mohou podat odvolání ve prospěch obviněného.¹¹

Dovolání lze podat jen z důvodů právních vad (nikoliv vad skutkových), které jsou taxativně uvedeny v § 265b odst. 1 Tr. ř., kdy ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně; ve věci rozhodl vyloučený orgán, jestliže o této skutečnosti dotčený nevěděl do rozhodnutí orgánu druhého stupně; obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho měl mít dle zákona; byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání; proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné; bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí; rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení; obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně

¹¹ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 609. ISBN 978-80-7357-348-5.

za trestný čin, jímž byl uznán vinným; bylo rozhodnuto o upuštění od potrestání nebo o upuštění od potrestání s dohledem, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup; bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup; v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný; bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2. písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený před tímto; nebo byl-li uložen trest odnětí svobody na doživotí.

Dovolání lze označit jako formalizovaný a centralizovaný opravný prostředek, který má devolutivní účinek a nemá samo o sobě suspenzivní účinek. Dovolání lze podat pouze ve lhůtě dvou měsíců od doručení napadeného rozhodnutí a podává se u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni.

2.3 Účel a význam mimořádných opravných prostředků

Mimořádné opravné prostředky mají svůj nezastupitelný význam v trestním právu procesním. Slouží k ochraně základních lidských práv a svobod a k ochraně před nespravedlivými, nesprávnými nebo nezákonnými rozhodnutími a tím k zachování právní jistoty a soudní autority. V každém demokratickém právním řádu jsou vedle řádných opravných upraveny i mimořádné opravné prostředky, aby bylo možno pravomocné rozhodnutí přezkoumat.¹²

¹² Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 27. ISBN 80-7179-249-7.

Účely mimořádných opravných prostředků rozlišujeme tři:

- a. bezprostřední účel, týkající se konkrétního přezkoumávaného rozhodnutí a náprava jeho případných vad
- b. širší účel, kde přezkoumávání rozhodnutí je zároveň prostředkem prověřování rozhodování orgánů činných v trestním řízení
- c. všeobecný účel, kterým je zabezpečit náležité zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností, zjistit skutečného pachatele trestného činu, odsoudit jej a uložit mu za něj přiměřený trest, což je základním cílem trestního řízení. U obnovy řízení se uplatňuje jen v zúženém smyslu, jelikož se zaměřuje jen na hodnocení a prověření nových důkazů a skutečností, které nebyly dříve známé.¹³

2.4 Specifické principy opravného řízení

Principy opravného řízení jsou charakteristické jak pro řízení o řádných opravných prostředcích, tak pro řízení o mimořádných opravných prostředcích. Chtěla bych na jejich stručné charakteristice ukázat, jaké jsou společné všem, či v čem se jednotlivé druhy mimořádných opravných prostředků liší.

2.4.1 Revizní princip

Orgán řídící se revizním principem rozhoduje o opravném prostředku tak, že přezkoumává správnost všech výroků napadeného rozhodnutí i správnost průběhu řízení, jež vedlo k vydání tohoto rozhodnutí. Přezkoumává

¹³ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 28. ISBN 80-7179-249-7.

úplně celé rozhodnutí, všestranně a do všech důsledků bez ohledu na to, zda oprávněná osoba napadala všechny tyto výroky a upozorňovala na jejich nedostatky.

Rozsah revizního principu se dále dělí na úplný a omezený. Úplný přezkum se týká všech výroků a všech osob jím dotčených, i v případě, kdy se opravný prostředek týkal jen jedné z nich. Omezený přezkum se zabývá jen částí rozhodnutí, ale všech výroků týkajících se osoby, v jejíž prospěch byl opravný prostředek podán.¹⁴

Obnova řízení se nezakládá na revizním principu, ale takový princip se uplatňoval do konce roku 2001 u právní úpravy stížnosti pro porušení zákona.

2.4.2 Princip vymezeného přezkoumání

Princip vymezeného přezkoumání spočívá v tom, že orgán rozhodující o opravném prostředku, je vázán podáním jak co do rozsahu přezkumu napadených výroků rozhodnutí, tak vytčenými vadami.¹⁵

Tímto principem je ovládám jak návrh na povolení obnovy řízení, tak od roku 2002 i stížnost pro porušení zákona a nově zavedený druh mimořádného opravného prostředku dovolání.

V souvislosti s návrhem na obnovu řízení není možno hovořit o revizním principu, ale o vymezeném přezkoumání, neboť soud z podnětu návrhu na obnovu nepřezkoumává, zda jsou dány nové skutečnosti odůvodňující nové řízení ve věci ohledně všech oddělitelných výroků napadeného rozhodnutí, ale zkoumá důvodnost návrhu na obnovu jen v rámci,

¹⁴ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 808. ISBN 80-7179-678-6.

¹⁵ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 808. ISBN 80-7179-678-6.

který byl vymezen návrhem. Překročit rámec návrhu na obnovu řízení a povolit obnovu řízení i ohledně výroků, u nichž obnova žádána nebyla, není možné.¹⁶

2.4.3 Princip apelační

Princip apelace spočívá v tom, že orgán rozhodující o opravném prostředku, vadné rozhodnutí zruší a sám vady napraví a učiní rozhodnutí nové, bezvadné. Předpokladem pro uplatnění tohoto principu je, že orgán vyššího stupně provádí v přezkumném řízení široké dokazování, jelikož může měnit skutkový stav i napravovat právní vady. Výhodou je rychlost a hospodárnost, na druhé straně je zde nebezpečí zjištění zásadně odlišného skutkového stavu, proti kterému nebude možnost podat opravný prostředek a rozhodnutí přezkoumat.¹⁷

2.4.4 Princip kasační

Orgán rozhodující o opravném prostředku principem kasace, vadné rozhodnutí zruší a přikáže věc k novému projednání orgánu prvního stupně, aby znovu rozhodl po doplněném dokazování a správném zjištění skutkového stavu. Zdůrazňuje se jím, že těžiště trestního procesu je v řízení před orgánem prvního stupně.¹⁸

V našem současném právním řádu je uplatněn princip kasace doplněn prvky apelace.

¹⁶ R 20/1966 in Růžek, A. a kol. *Trestní řád: komentář*. Praha: Orbis, 1975, s. 670.

¹⁷ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 810. ISBN 80-7179-678-6.

¹⁸ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 810. ISBN 80-7179-678-6.

Zásadně kasační princip se uplatňuje u dovolání a stížnosti pro porušení zákona, jelikož Nejvyšší soud zpravidla věc vrátí k novému projednání a rozhodnutí příslušnému orgánu, jehož napadené rozhodnutí bylo zrušeno a je třeba vydat rozhodnutí nové.

2.4.5 Devolutivní účinek

O devolutivní účinek opravného prostředku se jedná v případě, kdy napadené rozhodnutí přezkoumává orgán vyššího stupně, než který napadené rozhodnutí vydal. Devolutivní účinek bývá spojován s kvalitnějším přezkoumáním na vyšší odborné úrovni.¹⁹

Jelikož o dovolání a stížnosti pro porušení zákona rozhoduje vždy Nejvyšší soud, uplatňuje se u nich tzv. centralizovaný devolutivní účinek.

U posuzování návrhu na povolení obnovy řízení se devolutivní účinek neuplatňuje, jelikož vzhledem k posuzování převážně skutkových otázek je vhodnější přezkoumávat rozhodnutí u soudu, který rozhodoval ve věci v prvním stupni a lépe splňuje podmínky pro přezkoumávání, protože musí hodnotit důkazy a skutečnosti, jež vyšly nově najevo, a to ve vztahu k důkazům již provedeným před tímto soudem.

2.4.6 Suspenzivní účinek

Suspenzivní účinek má takové napadené rozhodnutí, jehož výkon je podáním opravného prostředku pozastaven až do doby rozhodnutí o opravném prostředku. Je žádoucí, aby byl přiznáván suspenzivní účinek

¹⁹ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 811. ISBN 80-7179-678-6.

výkonu těch rozhodnutí, jejichž výkonem by byl jejich účel zmařen, anebo by nepřiznání tohoto účinku znamenalo neodčinitelnou újmu.²⁰

U všech mimořádných opravných prostředků může soud jednající o nich rozhodnout o odkladném účinku. U stížnosti pro porušení zákona tak mohl do konce roku 2011 ministr spravedlnosti před rozhodnutím o podání rozhodnout o odložení nebo přerušení výkonu napadeného rozhodnutí, nyní může pouze Nejvyšší soud takto rozhodnout, a to do 14 dní po obdržení spisu, navrhl-li to ministr spravedlnosti. Po podání stížnosti pro porušení zákona tak učiní Nejvyšší soud. U podání návrhu na povolení obnovy řízení ve prospěch obviněného, může soud odložit nebo přerušit výkon trestu pravomocně uloženého v původním řízení dle § 282 odst. 3 Tr.ř.

2.4.7 Beneficium cohaesionis

„Beneficium cohaesionis (dobrodiní záležející v souvislosti) je principem, jehož podstatou je změna rozhodnutí i ve prospěch té osoby, která opravný prostředek nepodala, jestliže jí prospívá důvod, pro který bylo změněno rozhodnutí ve prospěch osoby, která opravný prostředek podala. Jde o průlom do principu nezměnitelnosti rozhodnutí vyplývajícího z právní moci rozhodnutí.“²¹

Pro jeho uplatnění jsou stanoveny tyto podmínky:

- proti rozhodnutí byl podán opravný prostředek a bylo mu vyhověno alespoň ohledně jedné z osob

²⁰ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 812. ISBN 80-7179-678-6.

²¹ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 812. ISBN 80-7179-678-6.

- důvod pozitivního rozhodnutí ve prospěch obviněného, prospívá i další osobě (spoluobviněnému, zúčastněných osob), ohledně níž opravný prostředek nebyl podán a o této osobě bylo rozhodnuto stejným napadeným rozhodnutím, tzv. společný zájem
- rozhoduje orgán vyššího stupně²²

Beneficium cohaesionis tedy rozšiřuje meze přezkoumávání nad princip vázanosti podání.

2.4.8 Zákaz reformationis in peius

Princip zákazu reformationis in peius znamená zákaz zhoršení postavení osoby, která podala opravný prostředek nebo v jejíž prospěch byl opravný prostředek podán oprávněnou osobou. Uplatnění tohoto principu lze pouze v případě, kdy se vede opravné řízení výhradně v její prospěch. Princip se neuplatní, jestliže byl podán zároveň opravný prostředek v její neprospěch.

Zákaz reformationis in peius slouží k ochraně obviněného, který se nemusí obávat, že podáním opravného prostředku podstupuje riziko, že se jeho stav zhorší.²³

U obnovy řízení se však zákaz reformationis in peius uplatní jen v omezeném rozsahu, a to pouze ve vztahu k výroku o trestu (§ 289 písm.b), což znamená, že v obnoveném řízení je možno, na rozdíl od řízení odvolacího, dovolacího nebo řízení o stížnosti pro porušení zákona, uznat

²² Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 813. ISBN 80-7179-678-6.

²³ Šámal, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: CODEX Bohemia, 1999, s. 264. ISBN 80-85963-89-2.

obviněného vinným i těžším trestným činem, nelze mu však uložit přísnější trest.²⁴

2.5 Základní zásady v opravném řízení

2.5.1 Zásada řádného zákonného procesu

Nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví zákon zakotvena v § 2 odst. 1 Tr.ř. platí pro celé trestní řízení. Obnova řízení neslouží primárně k přezkoumávání zákonnosti řízení předcházejícího napadenému rozhodnutí, protože je zaměřena na zjišťování a odstraňování skutkových vad pravomocného rozhodnutí. Soud v řízení o povolení obnovy řízení nemůže zkoumat zákonnost postupu v předchozím řízení v tom směru, jestli se soud vypořádal se všemi okolnostmi a obhajobou obviněného, zda respektoval zásadu bezprostřednosti a ústnosti při dokazování apod.²⁵ Zároveň to ale neznamená, že otázky procesní nebudou hrát žádnou roli při rozhodování o povolení obnovy řízení. Soud zkoumá při rozhodování o povolení obnovy řízení nejen nové skutečnosti a důkazy, ale také je většinou porovnává s důkazy a skutečnostmi dříve provedenými a při tom samozřejmě i hodnotí procesní postup jejich provádění, zda byl v souladu se zákonem.

²⁴ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 814. ISBN 80-7179-678-6.

²⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 35/1988 Sb.rozh. tr.

2.5.2 Zásada zajištění práva na obhajobu

Právo na obhajobu má zaručit plnou ochranu zákonných zájmů a práv osoby obviněné tak, aby byly náležitě a včas objasněny skutečnosti, které ji zbavují viny, nebo ji alespoň zmírňují. Právo na obhajobu zahrnuje i možnost osoby, proti níž se řízení vede, navrhnout důkazy a podávat mimořádné opravné prostředky ve svůj prospěch, jestliže se domnívá, že rozhodnutí je nesprávné či nespravedlivé, nebo mu předcházely vady procesního postupu. Stížnost pro porušení zákona může podat pouze ministr spravedlnosti, obviněný může pouze podat podnět k jejímu podání. U stížnosti pro porušení zákona se dokazování provádí jen zcela výjimečně, přesto musí přezkumný orgán, kterým je zde Nejvyšší soud, objasnit všechny skutečnosti svědčící ve prospěch obviněného, bez ohledu na to, zda byl opravný prostředek podán ve prospěch nebo v neprospěch obviněného a přezkoumat, zda v předcházejícím řízení byly provedeny všechny důkazy nejen v jeho neprospěch, ale i ve prospěch obviněného.²⁶

Obviněný může podat návrh na povolení obnovy řízení, který musí náležitě uvážit, protože soud je vázán vymezeným návrhem a nebude přezkoumávat celé rozhodnutí na základě revizního principu. V obnově řízení jde o správné a úplné zjištění skutkového stavu věci, které je základem zákonného a spravedlivého rozhodnutí. Právo na obhajobu je tedy důležitým předpokladem vydání zákonného a spravedlivého rozhodnutí i v řízení o mimořádných opravných prostředcích.

²⁶ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 57. ISBN 80-7179-249-7.

2.5.3 Zásada oficiality a zásada legality

Zásada oficiality je v řízení o mimořádných opravných prostředcích, pokud jde o jeho zahájení, zásadně prolomena, protože toto stádium trestního řízení je fakultativní a závisí na podání oprávněného a je tudíž v jeho dispozici, zda se řízení bude konat. Uplatňuje se zde zásada dispoziční. Oprávněnými osobami k podání návrhu na obnovu řízení je státní zástupce, obviněný a v jeho prospěch také osoby oprávněné podat za něj odvolání. Zásada oficiality se uplatní až v dalším průběhu řízení po podání, kdy orgán činný v trestním řízení musí z vlastní iniciativy učinit vše pro další postup řízení a naplnění účelu opravného řízení o mimořádném opravném prostředku např. nařizuje zasedání a činí další potřebné procesní úkony z vlastní iniciativy.²⁷

Zásada oficiality byla výrazně omezena v rozsahu přezkoumávání po velké novele trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb., která nahradila revizní princip principem vymezeného přezkoumání. Zásada oficiality se tu tedy uplatňuje zvláštním způsobem. Výjimkou z vymezeného přezkoumání je princip beneficium cohaesionis, který se uplatní i u obnovy řízení. Na základě dispoziční zásady mohou oprávněné osoby disponovat i dalším řízením tak, že mohou vzít podání zpět, až do doby, než se přezkumný orgán odebere k závěrečné poradě a tím ukončit řízení.

Zásada legality v řízení o mimořádném opravném prostředku je právo státního zástupce podávat návrhy v neprospěch obviněného. Musí při tom dbát na soulad se zákonem, ochranu základních práv a svobod, lidskou důstojnost, rovnost všech před zákonem a svou nestrannost. Podobně je tomu u ministra spravedlnosti při podání stížnosti pro porušení zákona, i když je

²⁷ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 58. ISBN 80-7179-249-7.

z tohoto hlediska zvláštní povahy, neboť jejím cílem je nutnost nápravy vadného rozhodnutí v zájmu dodržení zákonnosti nebo potřeby jednotného výkladu sporných ustanovení zákona soudní praxí.

2.5.4 Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů

Tato zásada se uplatňuje spíše v předchozích stádiích řízení, poněvadž smyslem této zásady je posílení výchovného působení trestného řízení, předcházení a zamezování trestné činnosti. U obnovy řízení dochází k uplatnění této zásady až v řízení po povolení obnovy řízení, kdy se věc znovu projedná, provádí se vlastní dokazování a rozhodne ve věci, a proto v tomto stádiu řízení již dochází k uplatnění této spolupráce ve stejném rozsahu, jako v původním řízení.

2.5.5 Zásada rychlosti řízení a zásada zdrženlivosti

Úprava řízení o mimořádných opravných prostředcích obsažená v trestním řádu zajišťuje rychlost řízení. Předseda senátu nařídí zasedání po podání a splnění všech podmínek a bez průtahů v něm pokračuje. Po novele v roce 2002 se řízení zrychlilo, jelikož byly posíleny prvky apelace a soud může po zrušení napadeného rozhodnutí učinit nové rozhodnutí ve věci, jestliže vady rozhodnutí nejsou takového rozsahu, že by musel provádět rozsáhlé dokazování, v tom případě věc vrátí k novému rozhodnutí soudu prvního stupně.

I v řízení o mimořádných opravných prostředcích je třeba zachovávat zásadu zdrženlivosti, přiměřenosti a šetřit občanská práva dotčených osob, která jim zaručuje ústava. To znamená, že i v případě, kdy jsou splněny

všechny podmínky pro zrušení rozhodnutí, kterým byl porušen zákon ve prospěch obviněného, může Nejvyšší soud rozhodnout fakultativně a vydat jen tzv. akademický výrok.²⁸

2.5.6 Zásada obžalovací

Podle úpravy procesu v trestním řádu je i řízení o mimořádných opravných prostředcích v zásadě sporné a probíhá v kontradiktorní podobě. Státní zástupce má i v řízení o mimořádném opravném prostředku postavení žalobce, zastupuje obžalobu, je stranou řízení a jeho účast ve veřejném zasedání je povinná jen tam, kde to zákon výslovně stanoví, a to je u dovolání a stížnosti pro porušení zákona. U obnovy řízení jeho účast nutná není, ale v praxi se ho státní zástupce zpravidla účastní. Dispoziční právo státního zástupce je omezeno v tom směru, že nemůže rozšiřovat obžalobu o nový skutek, neboť soud je vázán žalobním návrhem a rozhoduje pouze o skutku v tomto návrhu.²⁹

2.5.7 Zásada veřejnosti

Soudní řízení o dovolání, stížnosti pro porušení zákona a o obnově řízení se konají ve veřejném zasedání. V neveřejném zasedání se může rozhodnout pouze o zamítnutí návrhu, u dovolání může rozhodnout v neveřejném zasedání i o odmítnutí dovolání, zrušení napadeného rozhodnutí a přikázání věci k novému projednání a rozhodnutí, nebo o jiném rozhodnutí, souhlasí-li s projednáním v neveřejném zasedání nejvyšší státní zástupce i

²⁸ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 60. ISBN 80-7179-249-7.

²⁹ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 60. ISBN 80-7179-249-7.

obviněný. Návrh lze zamítnout v neveřejném zasedání pouze z formálních důvodů, jelikož soud by měl šetřit práva stran, vystupovat před soudem osobně, vyjádřit se k věci a podávat námitky, neboť toto právo patří k základním znakům spravedlivého procesu.³⁰

2.5.8 Zásada presumpce nevinoty

Presumpce nevinoty trvá až do právní moci rozhodnutí o vině. U mimořádných opravných prostředků, které směřují proti zprošťujícímu rozsudku nebo proti usnesení o zastavení trestního stíhání, popř. usnesení o postoupení věci jinému orgánu, se i v řízení o nich plně uplatní zásada presumpce nevinoty, i když je namítána nesprávnost zprošťujícího rozsudku nebo usnesení o zastavení trestního stíhání či o postoupení věci jinému orgánu. U mimořádných opravných prostředků, které jsou podávány proti odsuzujícímu rozsudku, trestnímu příkazu, usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání a o schválení narovnání se z povahy věci zásada presumpce nevinoty neuplatní, neboť až do okamžiku, kdy je na základě takového přezkumného řízení napadené rozhodnutí zrušeno, stále trvají účinky pravomocného rozhodnutí.³¹ Přesto však, i v tomto případě, je možno výkon rozhodnutí odložit nebo přerušit. U obnovy řízení, byl-li podán návrh ve prospěch obviněného a nové důkazy a skutečnosti nasvědčují nevině obviněného, může soud odložit nebo přerušit výkon trestu pravomocně uloženého v původním řízení. V řízení o mimořádných opravných

³⁰ Nález Ústavního soudu č. ÚS 80/1997-n

³¹ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 825. ISBN 80-7179-678-6.

prostředcích dochází po zrušení odsuzujícího rozsudku k obnovení presumpce nevinny.³²

2.5.9 Zásada vyhledávací

Zásada vyhledávací konkretizuje zásadu oficiality z hlediska důkazního řízení, jelikož zakotvuje povinnost orgánů činných v trestním řízení, aby z vlastní iniciativy, tedy z úřední povinnosti, zjišťovaly a objasňovaly všechny potřebné skutečnosti ve prospěch i v neprospěch obviněného, aniž by čekaly na návrhy stran. Dokazování se provádí ve veřejném zasedání, a v řízení o dovolání, o stížnosti pro porušení zákona a o návrhu na povolení obnovy řízení se přiměřeně použijí ustanovení o hlavním líčení, ale v řízení o dovolání a o stížnosti pro porušení zákona se provádí dokazování jen zcela výjimečně. V řízení o povolení obnovy řízení se dokazování provádí jen ve vztahu k novým skutečnostem a důkazům, které jsou obsaženy v návrhu na povolení obnovy řízení a které by mohly samy o sobě nebo ve spojení s důkazy a skutečnostmi známými již dříve odůvodnit odlišné rozhodnutí a tím podložit důvodnost povolení obnovy řízení. V obnoveném řízení se již zásada vyhledávací plně uplatní.³³

2.5.10 Zásada ústnosti a bezprostřednosti

U mimořádných opravných prostředků se zásada ústnosti projeví omezeně, jelikož je spojena s dokazováním, které se tu provádí jen výjimečně. Ve veřejném zasedání o mimořádném opravném prostředku se v určitém

³² Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 61. ISBN 80-7179-249-7.

³³ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 826-827. ISBN 80-7179-678-6.

rozsahu zásada ústnosti uplatní, neboť předseda senátu provádí veřejné zasedání ústně, má ústní styk se stranami a ostatními účastníky procesu, obvinění, svědci a znalci, pokud jsou slyšeni, vypovídají zásadně ústně ve veřejném zasedání, listiny, kterými se provádí důkaz, musí být přečteny, ústně vyhlašuje rozsudek i jiná rozhodnutí jím učiněná. Zásada ústnosti souvisí se zásadou veřejnosti, jelikož veřejný proces, aby splnil svůj účel, musí být proveden ústně.³⁴

Zásada bezprostřednosti se tu uplatní neúplně, protože řízení o mimořádných opravných prostředcích je ovládáno zásadou kasační, kdy se neprovádí vlastní dokazování v přezkumném řízení, a proto se zásada bezprostřednosti uplatní jen ve dvou směrech a to:

1. orgán rozhoduje na základě totožného skutkového zjištění, jako soud prvního stupně, který k němu došel při plném uplatnění zásady bezprostřednosti;

2. zjistí-li přezkumný orgán pochybení, napadené rozhodnutí zruší a věc vrátí k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně, kde se opět uplatní zásada bezprostřednosti.³⁵ Po povolení obnovy nastává obnovené řízení, kde se již plně uplatní zásada bezprostřednosti.

2.5.11 Zásada volného hodnocení důkazů

Opravný orgán hodnotí důkazy i v přezkumném řízení. Mimo to přezkoumává i postup orgánu činného v trestním řízení, zda postupoval

³⁴ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 828. ISBN 80-7179-678-6.

³⁵ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 829. ISBN 80-7179-678-6.

správně při vytváření svého vnitřního přesvědčení, které vyplývá z jeho hodnocení důkazů a posuzuje důvodnost jeho vnitřního přesvědčení.

Zvláštní situace je při hodnocení důkazů v řízení o povolení obnovy, kde hodnotí nové důkazy a skutečnosti dříve neznámé samy o sobě i ve spojení s dříve známými důkazy, které by mohly odůvodnit odlišné rozhodnutí, nebo že orgán činný v trestním řízení v původním řízení porušil svoje povinnosti jednáním základajícím trestný čin. Posuzuje tedy, zda jsou tu podmínky pro to, aby věc byla znovu projednána, ať už v celém rozsahu nebo i jen zčásti, nebo zda návrh na povolení obnovy řízení zamítne. Po povolení obnovy dojde v obnoveném řízení k obecnému hodnocení důkazů, které vede ke zjištění skutkového stavu věci, věc znovu projedná a rozhodne. Orgán musí vždy svůj výrok v rozhodnutí náležitě odůvodnit.³⁶

2.5.12 Zásada zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností

Řízení o mimořádných opravných prostředcích, podobně jako řízení o řádných opravných prostředcích, má dvojí význam z hlediska naplnění této základní zásady (§ 2 odst. 5 Tr.ř):

- a) jednak je jednou ze záruk ke zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, neboť tím, že příslušný soud rozhodující o mimořádném opravném prostředku přezkoumává nejen otázky právní, ale také skutkový stav věci, kontroluje dosud provedené skutkové zjištění a zabezpečuje nápravu vzniklých pochybení ve skutkových zjištěních,

³⁶ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 64. ISBN 80-7179-249-7.

b) jednak zabezpečuje zásadu, že těžištěm trestního řízení je hlavní líčení před soudem prvního stupně, neboť vzhledem k platné právní úpravě při převažujícím kasačním principu nemůže zásadně příslušný soud v řízení o mimořádných opravných prostředcích provádět dokazování směřující k vlastnímu novému skutkovému zjištění.³⁷

V řízení o dovolání Nejvyšší soud nezkoumá správnost skutkových zjištění, tudíž neprovádí dokazování jen zcela výjimečně, kdy je to třeba pro to, aby mohl rozhodnout.³⁸

V řízení o stížnosti pro porušení zákona je možnost zjišťování nového skutkového stavu ještě více omezena než u dovolání, když zde nepředpokládá ani výjimečné provedení důkazů Nejvyšším soudem pro to, aby mohl o stížnosti pro porušení zákona rozhodnout, i když není provádění důkazů v řízení o stížnosti pro porušení zákona zcela vyloučeno.³⁹

V řízení o návrhu na povolení obnovy řízení se provádí omezené dokazování jen ke zjištění, zda jsou tu podmínky pro povolení obnovy řízení. Vlastní dokazování vedoucí ke zjištění skutkového stavu věci nastává až po povolení obnovy řízení, kdy se věc znovu projedná a meritorně rozhodne, a průběh tohoto obnoveného řízení záleží na tom, do kterého stádia dospělo původní řízení.⁴⁰

³⁷ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 65. ISBN 80-7179-249-7.

³⁸ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 612. ISBN 978-80-7357-348-5.

³⁹ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 65. ISBN 80-7179-249-7.

⁴⁰ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 65. ISBN 80-7179-249-7.

3 Právní úprava obnovy řízení

3.1 Účel obnovy řízení

Účelem obnovy řízení je odstranění nedostatků ve skutkovém zjištění pravomocného rozsudku, pravomocného trestního příkazu, pravomocného usnesení soudu o zastavení trestního stíhání, pravomocného usnesení státního zástupce o zastavení trestního stíhání, pravomocného usnesení soudu nebo státního zástupce o podmíněném zastavení trestního stíhání, pravomocného usnesení o schválení narovnání nebo pravomocného usnesení o postoupení věci jinému orgánu v těch případech, kdy vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy, nebo byly uplatněny vůči příslušnému orgánu činnému v trestním řízení až po nabytí právní moci původního rozhodnutí. Účelem tedy není přezkoumat celkovou zákonnost a odůvodněnost původního rozhodnutí a správnost postupu orgánu činného v trestním řízení, které mu předcházelo. Pouze existence nových důkazů a skutečností dosud neznámých, které mohou zpochybnit původní pravomocné rozhodnutí, může dát podnět k podání návrhu na obnovu řízení a žádání jiného mimořádného opravného prostředku. Tyto nové důkazy nebo skutečnosti jsou příčinou, která odůvodňuje zahájení obnovy řízení a tím mimořádný průlom do nezměnitelnosti a závaznosti rozhodnutí vydaného v trestním řízení.⁴¹

Obnova řízení není vybudována na revizním principu, který znamená povinné přezkoumávání všech výroků napadeného rozhodnutí a postupu

⁴¹ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 651. ISBN 978-80-7357-348-5.

předcházejícího řízení, a proto je vázán vymezeným návrhem a přezkoumává jen jeho důvodnost na povolení obnovy řízení.⁴²

V řízení o obnově se posuzuje otázka, zda nové důkazy a skutečnosti orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé by mohly samy o sobě nebo ve spojení s důkazy a okolnostmi již známými odůvodnit jiné rozhodnutí než původní napadené pravomocné rozhodnutí o vině, trestu či přiznaném nároku na náhradu škody, kromě výroků o uložení ochranného opatření, jelikož tam je třeba lékařského posouzení.⁴³

V institutu obnovy řízení vystupuje do popředí bezprostřední účel opravného řízení spočívající v tom, aby v zájmu dvou nejdůležitějších stran trestního řízení byly napraveny skutkové vady určitého pravomocného rozhodnutí ve věci, jakmile vyjdou najevo nové skutečnosti a důkazy či jiné okolnosti, které zpochybňují dosavadní skutková zjištění a rozhodnutí učiněné na jejich podkladě. Řízení o obnově naopak zpravidla nesleduje širší účel opravného řízení, neboť jeho výsledky jsou často omezeny na individuální zvláštnosti případu a obtížně se zobecňují.⁴⁴

Nezbytným předpokladem obnovy řízení, bez něhož se není možno domáhat obnovy řízení, je totožnost skutku a totožnost osoby v předmětu pravomocného rozhodnutí vzešlého z původního řízení a totožnost skutku, kterého se týkají nové skutečnosti nebo nové důkazy. Soud musí přezkoumat, zda se nové skutečnosti a důkazy dříve soudu neznámé netýkají jiného skutku, než o kterém rozhodl soud v původním řízení.⁴⁵

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 20/1966 Sb. rozh. tr.

⁴³ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl.* 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1749. ISBN 80-7179-6634-4.

⁴⁴ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní.* 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 651. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁴⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 17/1968 Sb. rozh. tr.

3.2 Objekt (předmět) obnovy řízení

Obnova řízení je přípustná jen proti taxativně stanoveným pravomocným rozhodnutím vyplývajícím z § 277 a § 278 Tr.ř., která tvoří objekt, nebo někdy také předmět obnovy řízení. Jde o tyto pravomocná rozhodnutí:

1. rozsudek odsuzující i zprošťující
2. trestní příkaz
3. usnesení soudu nebo státního zástupce o zastavení trestního stíhání
4. usnesení soudu nebo státního zástupce o podmíněném zastavení trestního stíhání
5. usnesení soudu nebo státního zástupce o schválení narovnání
6. usnesení o postoupení věci jinému orgánu

Obnova řízení je přípustná i proti rozhodnutí Nejvyššího soudu, jímž rozhodl o dovolání, jakož i o stížnosti pro porušení zákona, pokud jde o rozhodnutí, které lze podřadit pod některé z výše uvedených rozhodnutí.⁴⁶

Z výše uvedeného vymezení rozhodnutí, proti nimž lze podat návrh na povolení obnovy řízení vyplývá, že trestní stíhání muselo být ukončeno nějakým pravomocným rozhodnutím a tudíž bylo trestní stíhání proti určité osobě v konkrétním skutku zahájeno. Nebylo-li zahájeno trestní stíhání a řízení odloženo, lze v něm pokračovat bez povolení na obnovu řízení. Taktéž není překážkou trestního řízení pravomocné rozhodnutí podle cizího právního řádu, pokud mezinárodní smlouva závazná pro ČR nestanoví něco jiného. Překážkou ne bis in idem a povolení obnovy řízení v ČR jsou jen rozhodnutí,

⁴⁶ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 652. ISBN 978-80-7357-348-5.

učiněná soudy členských států Evropské Unie, která jsou obsažená v § 11 odst. 1 písm. f), g) a h) a rozhodnutí státního zástupce obsažená v § 11a.⁴⁷

3.2.1 Rozsudek

Podmínkou pro povolení obnovy řízení je pravomocný rozsudek, ať už zprošťující nebo odsuzující. Obnova řízení se může týkat výroku o vině bez omezení, výroku o trestu (u mladistvého výroku o trestním opatření, nebo výroku o upuštění od potrestání nebo o podmíněném upuštění od potrestání) a výroku o náhradě škody. Výrok o trestu může být napaden jen v případě, že by uložený trest byl ve zcela zřejmém nepoměru k nebezpečnosti trestného činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo by uložený druh trestu musel být ve zřejmém rozporu s účelem trestu. Výroku o náhradě škody se obnova řízení může týkat jen v tom případě, byl-li uplatněný nárok přiznán, nelze tedy podat návrh na obnovu řízení v případě, kdy byl poškozený odkázán se svým nárokem na občanskoprávní řízení nebo na řízení před jiným orgánem. Návrh nelze podat proti výroku o uložení ochranného opatření.⁴⁸

Poškozený nemůže sám podat návrh na obnovu řízení, stejně jako zúčastněná osoba ohledně výroku o zabrání věci, která může být dotčena pouze principem *beneficia cohaesionis*. Mohou však být zrušeny v rámci zrušení celého rozsudku, v němž mají svůj podklad, v obnoveném řízení.

⁴⁷ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 652. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁴⁸ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 111. ISBN 80-7179-249-7.

3.2.2 Trestní příkaz

Trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku, a účinky, které rozsudek spojuje s vyhlášením, nastávají doručením trestního příkazu obviněnému. Trestní příkaz lze vydat pouze v případě, že skutkový stav byl spolehlivě zjištěn opatřenými důkazy. K povolení obnovy řízení však nestačí jen fakt, že skutkový stav nebyl náležitě zjištěn a tím nebyly splněny podmínky pro vydání trestního příkazu. Je třeba, aby po nabytí právní moci trestního příkazu se objevily nové skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly odůvodnit samy o sobě nebo ve spojení s důkazy a skutečnostmi dříve známými jiné rozhodnutí o vině nebo o nároku poškozeného na náhradu škody, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo by uložený druh trestu byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu.⁴⁹

3.2.3 Usnesení o zastavení trestního stíhání

Usnesení o zastavení trestního stíhání může vydat soud, kdykoli po podání obžaloby, při předběžném projednání obžaloby, při hlavním líčení i mimo něj, v řízení před samosoudcem, při veřejném zasedání u soudu druhého stupně. Státní zástupce může usnesení o zastavení trestního stíhání vydat v přípravném řízení po zahájení trestního stíhání.

⁴⁹ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 111. ISBN 80-7179-249-7.

3.2.4 Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání

Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání bylo zařazeno do § 277 Tr.ř. až novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. Tím se vyřešil interpretační spor a nejednotnost praxe v tom, jestli lze podat návrh na obnovu řízení po právní moci usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání ještě před tím, než se rozhodne o tom, jestli se obviněný osvědčil, nebo nastane fikce osvědčení, neboť se do této doby v trestním řízení může pokračovat a to v tom případě, kdy obviněný v některém směru nesplnil podmínky ustanovení § 308 Tr.ř. např. obviněný nevedl řádný život ve zkušební době nebo nesplnil povinnost uhradit způsobenou škodu nebo nesplnil další povinnosti a omezení. Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání není samo o sobě konečným rozhodnutím.⁵⁰

Návrh na obnovu řízení tak před účinností novely a jeho zařazení do § 277 Tr.ř. bylo možno podat, podle názoru Šámala, až proti usnesení o osvědčení podle § 308 odst. 1 Tr.ř. spolu s usnesením o podmíněném zastavení trestního stíhání, nebo po uplynutí lhůty jednoho roku po skončení zkušební doby uvedené v usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 308 odst. 2 Tr.ř., kdy nastala zákonná fikce osvědčení. Hasch naproti tomu zastával názor, že proti usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání lze podat návrh na povolení obnovy dříve, než nastanou skutečnosti uvedené v § 308 odst. 3 Tr.ř. s odůvodněním, že toto ustanovení je nepřesné a zbytečné prodlužování doby, kdy je možno důvody obnovy řízení uplatnit, má negativní vliv na účinnost trestního postihu a použitelnost důkazů.⁵¹

⁵⁰ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 113. ISBN 80-7179-249-7.

⁵¹ Hasch, K.: Některé otázky související s podmíněným zastavením trestního stíhání a schválením narovnání jako překážky věci rozhodnuté podle § 11 odst. 1 písm. f) TrŘ. *Trestní právo*. Praha: Novatrix, 1996, č. 3, s. 18. ISSN 1214-3758.

Podle dnešní úpravy lze obnovu řízení povolit ještě dříve, než nastaly skutečnosti uvedené v § 308 odst. 3 Tr.ř. nebo § 26 odst. 6 a 7 TZ, tedy pokud ještě nebylo rozhodnuto o tom, zda se obviněný osvědčil, a ani nedošlo ke vzniku fikce osvědčení. Tím se odstranily nejasnosti provázející toto usnesení.

3.2.5 Usnesení o schválení narovnání

Také usnesení o schválení narovnání bylo začleněno do § 277 Tr.ř. novelou účinnou od roku 2002, ale už po novele trestního řádu provedené zákonem č. 152/1995 Sb. ho bylo nutno řadit k zastavovacím usnesením podle § 311 odst. 2 Tr.ř., které v sobě obsahuje výrok o zastavení trestního stíhání pro skutek, ve kterém je spatřován trestný čin, jehož se narovnání týká. Usnesení o schválení narovnání vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté, rei iudicatae. Proto i proti němu lze podat návrh na povolení obnovy řízení.⁵²

3.2.6 Usnesení o postoupení věci jinému orgánu

Usnesení o postoupení věci jinému orgánu může vydat státní zástupce nebo soud. Také toto usnesení bylo taxativně zařazeno do § 277 Tr.ř. novelou trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. Do této doby bylo zařazováno do skupiny usnesení, proti nimž lze podat obnovu řízení jen právní praxí. Usnesení o postoupení věci jinému orgánu tvoří překážku věci pravomocně rozhodnuté (rei iudicatae), neboť orgán činný v trestním řízení v usnesení rozhodl, že skutek není trestným činem. Jde tedy o rozhodnutí, které v sobě

⁵² Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 112. ISBN 80-7179-249-7.

fakticky obsahuje rozhodnutí o zastavení trestního stíhání. Návrh na obnovu řízení zde může směřovat proti výroku o tom, že se věc postupuje příslušnému orgánu s podezřením na spáchání přestupku, jiného správního deliktu či kárného provinění.⁵³

Usnesení o odstoupení od trestního stíhání mladistvého podle § 70 ZSVM je také spojeno s rozhodnutím o zastavení trestního stíhání, proto i proti němu je přípustný návrh na povolení obnovy řízení.⁵⁴

3.3 Důvody obnovy řízení

Důvody obnovy řízení vymezuje trestní řád v § 278 ve vztahu k jednotlivým rozhodnutím. Nyní pojednám obecně k důvodům pro povolení obnovy řízení.

Soud povolí obnovu řízení, objeví-li se nové skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly odůvodnit samy o sobě nebo ve spojení s důkazy a skutečnostmi již známými jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu.⁵⁵

Jiné rozhodnutí o vině znamená, že nové důkazy nebo skutečnosti odůvodňují, že místo výroku o vině zprošťujícího, měl být vynesena výrok o vině odsuzující, nebo naopak. Například byl čin spáchán jinou osobou, v jinou dobu, nebo jím způsobená škoda byla jinak vysoká.

⁵³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 3/1974 Sb. rozh. tr.

⁵⁴ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 653. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁵⁵ § 278 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

Výrok o trestu lze napadnout z hlediska druhu trestu, výměře trestu a výrok o upuštění od potrestání a výrok o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem. Hodnocení zřejmého nepoměru ve vztahu ke stupni společenské nebezpečnosti se provádí dle výše trestní sazby stanovené na konkrétní trestný čin v trestním zákoně. Ve vztahu k pachateli je nutno posuzovat uložený trest, aby nebyl ve zřejmém nepoměru ke konkrétním okolnostem týkajících se pachatele, to znamená, že pro každého pachatele je stejný trest jinak citelný. Například uložení vysokého peněžitého trestu bez možnosti měsíčních splátek nemajetnému či nezaměstnanému pachateli, který má navíc sníženou pracovní schopnost. Uložený druh trestu je ve zřejmém nepoměru s účelem trestu, jestliže je uložen nepřipustný trest, jsou uloženy dva tresty, které podle zákona vedle sebe nemohou být uloženy, nebo nejsou splněny podmínky pro uložení daného druhu trestu. Ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti trestného činu pro společnost není samo o sobě to, že trest měl být uložen jako souhrnný.⁵⁶

Ohledně usnesení o zastavení trestního stíhání z povahy věci vyplývá, že řízení může být obnoveno pouze v neprospěch obviněného, neboť nové důkazy a skutečnosti zde mohou jen odůvodnit to, že se řízení nemělo zastavovat a mělo se pokračovat v obžalobě.⁵⁷

Důvodem pro povolení obnovy řízení ve vztahu ke všem rozhodnutím vyjmenovaným v § 277 Tr.ř. je také pravomocný rozsudek, který stanoví, že policejní orgán, státní zástupce nebo soudce v původním řízení porušil své povinnosti jednáním základajícím trestný čin.

Zvláštní důvod pro povolení obnovy řízení, který není obsažen v trestním řádu, ale vyplývá z zákona č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu, je

⁵⁶ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 116. ISBN 80-7179-249-7.

⁵⁷ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 658. ISBN 978-80-7357-348-5.

vydání pravomocného rozhodnutí, které ještě nebylo zcela vykonáno, na základě právního předpisu, který byl později zrušen zcela nebo zčásti.⁵⁸

Důvody pro povolení obnovy řízení rozdělujeme tedy do třech základních skupin:

- vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé
- porušení povinnosti některým z orgánu činného v trestním řízení jednáním, které zakládá trestný čin
- zrušení právního předpisu nebo části nálezem Ústavního soudu, pokud na jeho základě byl soudem v trestním řízení vydán pravomocný rozsudek a jeho trest nebyl ještě zcela vykonán.⁵⁹

1) Nové skutečnosti a důkazy orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé

Základním a tradičním důvodem obnovy řízení je okolnost, kdy vyjdou najevo nové skutečnosti nebo důkazy orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení s důkazy a skutečnostmi známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí, než je napadaný rozsudek, trestní příkaz, usnesení o zastavení trestního stíhání, usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, usnesení o schválení narovnání nebo usnesení o postoupení věci jinému orgánu.

Nové skutečnosti nebo důkazy se musí týkat totožného skutku, pro který se vedlo původní řízení a který byl uveden v obžalobě a současně je uveden v návrhu na obnovu řízení.⁶⁰ Skutkem se rozumí, z hlediska konkrétního trestního řízení relevantní událost, která záleží v jednání člověka

⁵⁸ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 657. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁵⁹ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 117. ISBN 80-7179-249-7.

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR č. 17/1968 Sb. rozh. tr.

projevujícím se ve vnějším světě ve formě následku. Totožnost jednání a následku tak zachovává totožnost skutku. Na totožnosti jednání a následku nic nemění, pokud jsou orgánem činným v trestním řízení zpřesněna z hlediska času, místa, způsobu spáchání činu, rozsahu způsobené škody nebo povahy ublížení na zdraví, pokud ovšem nejde o podstatné změny, které by totožnost skutku narušily. Skutek může naplňovat znaky skutkové podstaty jednoho, nebo více trestných činů, ale nemusí také naplňovat znaky žádného trestného činu.⁶¹

„Návrh na obnovu řízení, resp. skutečnosti a důkazy v něm uvedené, hodnotí soud jednak z hlediska okamžiku, kdy vyšly najevo, a jednak z hlediska jejich samostatného účinku nebo účinku ve spojení s jinými již známými skutečnostmi či důkazy na pravomocné rozhodnutí. Způsobilst skutečností nebo důkazů, které vyšly nově najevo, změnit původní rozhodnutí je vždy třeba posuzovat podle právního stavu existujícího v době vydání původního rozhodnutí (ex tunc).“⁶²

Nové skutečnosti a důkazy jsou takové, které nebyly předmětem dokazování nebo zjišťování v původním řízení před tím, než orgán vydal rozhodnutí ve věci, kterého se týká návrh na obnovu řízení, za podmínky, že orgán původně rozhodující ve věci o nich nevěděl. Není překážkou, jestliže skutečnost byla známa jinému orgánu činnému v trestním řízení nebo některé procesní straně. V judikátu, uveřejněném pod č. R 10/1976, je uvedeno, že z hlediska splnění podmínek obnovy řízení ve smyslu § 278 odst. 1 Tr.ř. není rozhodující, zda o skutečnostech nebo důkazech, které se v návrhu na obnovu uplatňují, věděl v původním řízení navrhovatel (např. státní zástupce), nýbrž

⁶¹ Rozhodnutí NS ČSSR č. 33/1974 Sb. rozh. tr.a Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 118. ISBN 80-7179-249-7.

⁶² Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 118. ISBN 80-7179-249-7.

je rozhodující, zda tyto skutečnosti nebo důkazy byly nebo nebyly známy soudu, který původně ve věci rozhodl.⁶³

Nové skutečnosti nebo důkazy se musí týkat skutkových okolností, které nastaly již před původním rozhodnutím, a proto mohly ovlivnit jeho podobu.

Skutečností dříve neznámou příslušnému orgánu činnému v trestním řízení je objektivně existující jev, který v téže věci nebyl důkazem, ale může mít vliv na zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí.⁶⁴ Podle praxe se za nové skutečnosti považují takové skutečnosti, které nejsou patrné ze spisů, které měl původně rozhodující orgán k dispozici.⁶⁵

Nové skutečnosti mohou být např. doznání jiné osoby, že spáchala trestný čin, očitý svědek, který nebyl dotázán na důležitou skutečnost, která má rozhodující význam pro rozhodnutí, dále zjištění, že věc, kterou měl obviněný užívat neprávem, mu byla prodána, takže ji užíval po právu apod.

Novou skutečností ale není změna právní úpravy, k níž došlo po právní moci rozhodnutí, vyjma případu zrušení právního předpisu nálezem Ústavního soudu, a není jí ani změna právního názoru Nejvyššího či Ústavního soudu na výklad a aplikaci určité právní normy a tím i právní posouzení určitých skutkových okolností.⁶⁶

Za nový důkaz se považuje ten, který nebyl v původním trestním řízení proveden v rámci dokazování, nebyl obsažen ve spise, ani nebyl uplatněn některou procesní stranou. Novým důkazem je např. výpověď dosud

⁶³ Rozhodnutí NS ČSSR č. 10/1976 Sb.rozh. tr.

⁶⁴ Rozhodnutí NS ČR č. 118/2001 Sb. rozh. tr.

⁶⁵ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl. 4. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1753. ISBN 80-7179-6634-4.

⁶⁶ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní. 5. vydání.* Praha: ASPI, 2008, s. 655. ISBN 978-80-7357-348-5.

nevyslechnutého svědka, nově opatřená listina s důležitým obsahem, znalecký posudek provedený v jiném řízení trestním či občanskoprávním. Za důkaz dříve neznámý je třeba považovat i důkaz již provedený nebo obsažený ve spise, pokud je jeho obsah jiný než v původním řízení např. podstatně změněná výpověď korunního svědka, podstatná změna okolností, z nichž vycházel znalecký posudek apod. V těchto případech je však třeba hodnotit, jaké okolnosti a důvody vedly k obsahové změně takového důkazu.⁶⁷

Nové důkazy se mohou týkat jak nových skutečností, tak i těch skutečností, které byly známy už dříve, a některá procesní strana je namítala, nebyly však pro ně opatřeny dostatečné či žádné důkazy v původním řízení. Nejde o nové důkazy či skutečnosti v případě, kdy jsou obsaženy v trestním spise, ale orgán činný v trestním řízení se s ním v rozhodnutí nevypořádal nebo je přehlédl.⁶⁸

Jelikož zde neplatí revizní princip, ale princip vymezeného přezkoumávání, je třeba všechny důkazy a skutečnosti uvést do návrhu na povolení obnovy řízení, jelikož soud nebude vyhledávat nové důkazy a skutečnosti z úřední povinnosti. Je to tedy v dispozici podatele. Je tedy třeba v návrhu nejen uvést nové důkazy a skutečnosti, ale také je náležitě odůvodnit a uvést okolnosti, ke kterým mají směřovat, aby ho soud nemusel vyzývat k doplnění návrhu a protahoval tím řízení. Např. při upozornění na nevyslechnutého svědka je třeba, aby uvedl, k jaké věci má být vyslechnut a co se jeho výsledkem má dokázat.⁶⁹

2) Trestný čin některého orgánu činného v trestním řízení

⁶⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 72/1980 Sb. rozh. tr.

⁶⁸ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl.* 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1753. ISBN 80-7179-6634-4.

⁶⁹ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 120. ISBN 80-7179-249-7.

Další důvod obnovy řízení nastává, jestliže policejní orgán, státní zástupce nebo soudce porušil v původním řízení svou povinnost jednáním, které zakládá trestný čin a tato skutečnost byla zjištěna pravomocným rozsudkem.⁷⁰ Tento důvod lze použít jak ve prospěch, tak v neprospěch obviněného.

Není zde důležité, jestli porušení povinnosti některým z orgánů činných v trestním řízení mělo vliv na původní rozhodnutí a jestli je vůbec způsobilé vyvolat pochybnosti o správnosti skutkových zjištění, na kterých závisí původní řízení. Nevyžaduje se chybnost napadeného rozhodnutí. V obnovovacím řízení se odkazuje pouze na pravomocný rozsudek o spáchání trestného činu orgánem činným v trestním řízení, který se musel podílet na rozhodování, i když nevydal konečné rozhodnutí. Porušením povinnosti orgánu může být např. úmyslné zadržení protokolu o výslechu svědka, nebo křivá výpověď v hlavním líčení.⁷¹

Pokud orgán činný v trestním řízení porušil svou povinnost pouze jednáním zakládajícím přestupek nebo kárné provinění, anebo nebyl-li za trestný čin odsouzen nebo pokud se trestného činu porušením povinnosti v původním řízení dopustila jiná osoba např. zapisovatelka, nelze to považovat za důvod obnovy řízení podle § 278 odst. 4, ale musela by se důvodnost obnovy řízení posuzovat podle § 278 odst. 1 až 3 Tr.ř.⁷²

3) Nález Ústavního soudu, kterým byl zrušen právní předpis nebo jeho část

Zvláštní důvod pro obnovu řízení vyplývající z § 71 odst. 1, 3 zákona č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 331/1993 Sb., č.

⁷⁰ § 278 odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

⁷¹ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 121. ISBN 80-7179-249-7.

⁷² Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1757. ISBN 80-7179-6634-4.

236/1995 Sb. a č. 77/1998 Sb. je zrušení právního předpisu nebo jeho části nálezem Ústavního soudu, na jehož základě byl vydán soudem v trestním řízení rozsudek, který nabyl právní moci a nebyl dosud zcela vykonán. Již ze zákona vyplývá, že tento důvod obnovy řízení se týká pouze rozsudku a trestního příkazu, nikoli ostatních rozhodnutí, která zůstanou touto okolností nedotčena. Podle ustanovení § 71 odst. 2 ZÚS práva a povinnosti rozhodnutí vydaných na základě později zrušeného právního předpisu, nemohou být vykonána, ale jinak zůstávají nedotčeny dle § 71 odst. 4 ZÚS.⁷³

Důvodem pro povolení obnovy řízení není právní názor Ústavního soudu v odůvodnění nálezu v jiné trestné věci týkající se otázky, kterou obecný soud, popř. státní zástupce dříve posoudil ve svém rozhodnutí jinak.⁷⁴

Pokud soud v řízení o povolení návrhu na obnovu řízení neshledá žádný z důvodů uvedených výše, návrh zamítne podle § 283 písm. d) Tr.ř.

3.4 Subjekty oprávněné podat návrh na obnovu řízení

Jak jsem již uvedla, obnovu řízení lze povolit jen na návrh, nikoliv z úřední povinnosti. Uplatňuje se zde dispoziční princip podobně jako u ostatních opravných prostředků. Návrh musí být učiněn pouze oprávněnou osobou uvedenou v § 280 Tr.ř.⁷⁵

Návrh na obnovu řízení může být podán jak ve prospěch obviněného, tak v jeho neprospěch. Podle této okolnosti dělíme okruh osob oprávněných v podání návrhu na obnovu řízení.

⁷³ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 657. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁷⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 13/2002 Sb. rozh. tr.

⁷⁵ § 280 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

V neprospěch obviněného může návrh podat jen státní zástupce.⁷⁶

Ve prospěch obviněného může návrh podat

- a) obviněný,
- b) státní zástupce,
- c) osoby, které by mohly podat ve prospěch obviněného odvolání,
- d) obhájce obviněného v řízení proti uprchlému.⁷⁷

Návrh je podaný v neprospěch obviněného, jestliže zrušení původního rozhodnutí a vydání nového rozhodnutí v obnoveném řízení je pro obviněného méně příznivé, než bylo v situaci před podáním návrhu. Takováto situace může nastat zrušením všech druhů usnesení vyjmenovaných v § 277 Tr.ř., nebo zrušení zprošťujícího rozsudku a vydání nového rozsudku odsuzujícího, nebo by byl uznán vinným ze závažnějšího trestného činu a byl mu uložen přísnější trest.

Návrh je podaný ve prospěch obviněného v případě, kdy by mohlo být nové rozhodnutí pro něj příznivější, než bylo rozhodnutí původní, např. by byl obviněný zproštěn obžaloby, bylo vydáno usnesení o zastavení trestního stíhání či jiné na místo odsuzujícího rozsudku, byl shledán vinným z méně závažného trestného činu a byl mu uložen mírnější trest, než v původním rozhodnutí.⁷⁸

Nyní pojednám podrobněji o osobách oprávněných podat návrh na obnovu řízení.

⁷⁶ § 280 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

⁷⁷ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 660. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁷⁸ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 122. ISBN 80-7179-249-7.

3.4.1 Státní zástupce

Státní zástupce je jedinou osobou, která může podat návrh i v neprospěch obviněného. Na rozdíl od podání odvolání a stížnosti, nemůže tedy návrh podat poškozený, ani zúčastněná osoba.⁷⁹ Ani státní zástupce nemůže podat návrh proti výroku o náhradě škody, jestliže nebyla přiznána nebo bylo s jejím nárokem odkázáno na řízení ve věcech občanskoprávních.⁸⁰

Podání návrhu na obnovu řízení v neprospěch mladistvého obviněného je upraveno v § 72 odst. 3 ZSVM a je časově omezeno jen do 6 měsíců od doby, kdy se dozvěděl o skutečnostech odůvodňujících podání návrhu a to do doby, než uplyne polovina promlčecí doby trestního stíhání.⁸¹

Státní zástupce může podat návrh na obnovu řízení i ve prospěch obviněného.

3.4.2 Obviněný

Obviněný může podat návrh na obnovu řízení ve svůj prospěch, nikoli ve svůj neprospěch. Procesní způsobilost zákon nijak neomezuje, proto návrh může podat i obviněný zbavený způsobilosti k právním úkonům nebo obviněný, jehož způsobilost je omezena. V těchto případech může jménem obviněného návrh podat jeho zákonný zástupce a obhájce obviněného a to i proti jeho vůli.⁸²

⁷⁹ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl. 4.* vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1762. ISBN 80-7179-6634-4.

⁸⁰ Rozhodnutí NS ČSSR č. II/1962 Sb. rozh. tr.

⁸¹ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní.* 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 660. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁸² Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 123. ISBN 80-7179-249-7.

3.4.3 Osoby, které by mohly podat ve prospěch obviněného odvolání

Osoby, které by mohly podat ve prospěch obviněného odvolání, jsou příbuzní obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. U mladistvého jsou to tytéž osoby vyjma osvojenec, a navíc i orgán sociálně-právní ochrany dětí a to do dovršení 19. roku věku mladistvého. Tento okruh je vymezen v § 247 odst. 2 Tr.ř. a nelze ho rozšiřovat per analogiam.⁸³

V praxi je někdy složitější posouzení poměru druha a družky, pod kterým se rozumí poměr obdobný poměru manželskému, tedy trvalé životní spojení muže a ženy (popř. osob stejného pohlaví), kteří sice nejsou formálně manželi, ale navenek se jeví jako manželé. V důsledku toho musí soud zkoumat, zda takový poměr skutečně dotčené osoby udržují a zda se navenek jako druh a družka projevují, či je mezi nimi skutečně citový vztah, jestli spolu žijí ve společné domácnosti, hradí a jinak společně zajišťují své základní životní potřeby (např. stravování). V zákoně není uvedena žádná věková hranice pro poměr družky a druha. V souvislosti s touto věkovou hranicí vznikl spor mezi Husárem a Šámalem, když Husár odvozuje od možnosti uzavřít manželství, že tato osoba nemůže být mladší šestnácti let. Šámal s tímto názorem nesouhlasí, jelikož věková hranice není zákonem stanovena žádná, pak podle jeho názoru při splnění výše uvedených podmínek může být družkou a druhem, i osoba mladší šestnácti let, nebo by se hranice správně musela posuzovat podle zákona hranicí zletilosti osmnácti let.⁸⁴

⁸³ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 660. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁸⁴ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 123. ISBN 80-7179-249-7.

Tím, že podají návrh na obnovu řízení, se stávají stranou řízení. Také těmto osobám zákon nijak neomezuje procesní způsobilost, proto i osoby nezpůsobilé k právním úkonům mohou podat návrh na obnovu řízení a mohou tak učinit i prostřednictvím svého zákonného zástupce.⁸⁵

3.4.4 Obhájce obviněného v řízení proti uprchlému

V řízení proti uprchlému může návrh podat obhájce obviněného i zákonný zástupce obviněného a to i proti vůli obviněného, pokud je obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je jeho způsobilost omezena. Toto právo má obhájce i v řízení proti mladistvému, ovšem do dovršení 18. roku věku popř. nabytí zletilosti uzavřením manželství, což je nelogické v tom smyslu, že v trestním řízení se považuje stále jako mladiství, i když dosáhl zletilosti před dovršením věku 18. let uzavřením manželství, ale ve vztahu k obhájci už je brán jako zletilý. Právo obhájce, podávat za obviněného opravné prostředky, i proti jeho vůli, je-li obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena, plyne z § 41 odst. 4 Tr.ř. Mělo by být ovšem spíše pravidlem, aby obhájce upozornil státního zástupce na nové skutečnosti a důkazy, které vyšly najevo ve prospěch obviněného a požádal ho o podání návrhu na obnovu řízení v jeho prospěch s tím, že obhájce je vázán vůlí obviněného takový návrh nečinit.⁸⁶

⁸⁵ Husár, E. *Odvolanie v Československom socialistickom trestnom práve procesnom*. Bratislava, 1961, s. 198-199.

⁸⁶ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 124-125. ISBN 80-7179-249-7.

3.4.5 Orgán sociálně-právní ochrany dětí

Orgán pověřený péčí o mládež může podat návrh na obnovu řízení ve prospěch mladistvého a to i proti jeho vůli. Orgán sociálně-právní ochrany dětí je nezávislý orgán, jedině, co je pro něj směrodatné při rozhodování, zda podat návrh na obnovu řízení, je prospěch mladistvého. Jeho oprávnění nezávisí na dovršení zletilosti nebo způsobilosti k právním úkonům mladistvého, jako je tomu u obhájce.⁸⁷

Po smrti obviněného mohou všechny osoby oprávněné podat návrh na obnovu řízení ale pouze v jeho prospěch. V obnoveném řízení se pokračuje i v případě, že obviněný podal návrh a pak zemřel.⁸⁸

V případě, že návrh na obnovu řízení podá neoprávněná osoba, soud návrh zamítne.

3.5 Časová omezenost a další okolnosti vylučující podání návrhu na obnovu řízení

Podání návrhu na obnovu řízení ve prospěch obviněného není omezeno žádnou časovou lhůtou. Naproti tomu podání návrhu na obnovu řízení v neprospěch obviněného je omezeno uplynutím lhůty v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání.⁸⁹

Další okolnosti vylučující podání návrhu na obnovu řízení v neprospěch obviněného obsažené v § 279 Tr.ř. jsou ty případy, kdy trestnost

⁸⁷ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 125. ISBN 80-7179-249-7.

⁸⁸ Jelínek, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, s. 526. ISBN 80-86432-58-0.

⁸⁹ § 279 písm. b) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

činu zanikla, nebo se na čin vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, kterým nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo, nebo obviněný zemřel.

Trestnost činu zanikla v případě, že trestný čin přestal být nebezpečný pro společnost a není součástí trestního zákona, ale stal se z něj např. přestupek.

3.5.1 Zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení

Novela provedená zákonem č. 265/2001 Sb. nově upravila zpětvzetí návrhu na obnovu řízení odvozované do této doby z obecného ustanovení zpětvzetí.

Oprávněné osoby mohou výslovným prohlášením vzít návrh na obnovu řízení zpět až do doby, než se soud prvního stupně rozhodující o návrhu odebere k závěrečné poradě. Návrh na povolení obnovy řízení podaný ve prospěch obviněného jinou oprávněnou osobou nebo za obviněného obhájcem nebo zákonným zástupcem může být vzat zpět jen s výslovným souhlasem obviněného. To neplatí, pokud takový návrh podal státní zástupce nebo byl-li takový návrh podán oprávněnou osobou po smrti obviněného. Zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení vezme usnesením na vědomí předseda senátu soudu prvního stupně. Takové rozhodnutí nebrání pozdějšímu opětovnému podání návrhu na povolení obnovy řízení.⁹⁰

3.5.2 Oznamovací povinnost soudů a jiných státních orgánů

Soud a jiné státní orgány mají zákonnou oznamovací povinnost vůči státnímu zástupci, pokud se dozví o okolnosti, která by mohla odůvodnit

⁹⁰ § 280 odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

návrh na povolení obnovy řízení, ať ve prospěch či v neprospěch obviněného.⁹¹ Jinými státními orgány jsou v praxi zejména policejní orgány, obecní úřady, ministerstva a další.

„Důvodem této oznamovací povinnosti státních orgánů je zájem na správnosti skutkových zjištění, jež jsou podkladem pro meritorní rozhodnutí v trestním řízení, jako řízení, které je nejvíce zasahujícím řízením do základních lidských práv. Státní zástupce, který má v trestním řízení zvláštní postavení vyplývající z toho, že je veřejným žalobcem, musí v případě, že mu dojde takové oznámení, přezkoumat jeho obsah z hlediska, zda by neměl podat návrh na obnovu řízení, a to ať už ve prospěch či v neprospěch obviněného (odsouzeného).“⁹² V § 280 odst. 5 je upraven zvláštní postup v případě, jestliže jde o okolnost, která by mohla odůvodnit návrh na povolení obnovy řízení ve prospěch obviněného, je státní zástupce povinen zpravit o tom neprodleně obviněného, anebo není-li to možné, jinou osobu oprávněnou k podání návrhu, pokud takový návrh nepodá sám. Státní zástupce se většinou rozhodne k nepodání návrhu z takových důvodů, jestliže např. podle jeho názoru nejsou dostatečné důkazy k prokázání nově tvrzené skutečnosti, nebo je sporné, zda by nově projevené skutečnosti nebo důkazy mohly ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí apod.⁹³

⁹¹ § 280 odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁹² Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 127. ISBN 80-7179-249-7.

⁹³ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 127. ISBN 80-7179-249-7.

3.6 Řízení o návrhu na povolení obnovy

Zvláštností mimořádného opravného prostředku obnovy řízení je, že nejdříve musí proběhnout relativně samostatné řízení, ve kterém se posuzuje důvodnost návrhu, tj. řízení o povolení obnovy (tzv. řízení obnovovací – *judicium rescindens*). Jeho účelem není přezkoumávat zákonnost a odůvodněnost původního pravomocného rozhodnutí, vůči němuž směřuje návrh, ani správnost řízení mu předcházejícího v tom směru, zda se soud vypořádal se všemi okolnostmi a s obhajobou obviněného, zda respektoval zásadu bezprostřednosti a ústnosti při dokazování apod.,⁹⁴ ale pouze se v něm má zjistit, zda jsou splněny podmínky k obnově řízení, tedy zda jsou tu nové skutečnosti nebo důkazy, které byly příslušnému orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé, a zda jsou způsobilé zpochybnit správnost dosavadního pravomocného rozhodnutí a odůvodnit jiné rozhodnutí. Podobný postup je, i když je důvodem obnovy trestný čin orgánu činného v trestním řízení a zrušení právního předpisu nálezem Ústavního soudu, na jehož základě bylo vydáno rozhodnutí a nebylo ještě zcela vykonáno.⁹⁵

V řízení o povolení obnovy se uplatňuje princip vymezeného přezkoumávání návrhu a rozhodnutí, nikoli revizní princip, proto soud nepřezkoumává všechny výroky, ale jen ty, jež jsou obsažené v návrhu. Také se soud nezabývá jiným důvodem obnovy.⁹⁶ Jediné, co soud zkoumá navíc je princip *beneficia cohaesionis*, tedy zda důvody obnovy neprospívají také některému ze spoluobviněných nebo zúčastněné osobě. Pokud ano, je soud povinen povolit obnovu také v jeho prospěch.⁹⁷

⁹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 35/1988 Sb. rozh. tr.

⁹⁵ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 661-662. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 20/1966 Sb. rozh. tr.

⁹⁷ § 285 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

Soud přezkoumává návrh jen po skutkové stránce, platí však zásada, že soud posuzuje, zda jsou nové důkazy nebo skutečnosti způsobilé odůvodnit jiné rozhodnutí ve věci, než bylo původní rozhodnutí, a to z hlediska skutkového a právního stavu existujícího v době vydání původního rozhodnutí (ex tunc), a k případným pozdějším změnám hmotného práva nelze přihlížet jako k rozhodné skutečnosti.⁹⁸

3.6.1 Příslušnost soudu k rozhodnutí o obnově

Trestní řád upravuje příslušnost soudu k rozhodnutí o obnově v § 281.

O návrhu na obnovu řízení rozhoduje vždy soud a to i v případě, když původní pravomocné rozhodnutí vydal státní zástupce. Takovým rozhodnutím může být usnesení o zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu a o podmíněném zastavení trestního stíhání. V případě těchto rozhodnutí, je příslušný soud, který by rozhodoval o obžalobě podle obecných hledisek věcné a místní příslušnosti.⁹⁹ Rozhodná je také právní kvalifikace, proto je třeba posoudit, jestli nové důkazy nebo skutečnosti neodůvodňují jinou věcnou příslušnost, než podle původního rozhodnutí.

O návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem, nebo trestním příkazem, anebo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání rozhoduje soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni.¹⁰⁰ Výjimkou je situace upravená v § 281 odst. 3, kdy přestože ve věci v prvním stupni rozhodl okresní soud,

⁹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 8/2001-T.218 Sb. rozh. tr.

⁹⁹ § 281 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

¹⁰⁰ § 281 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

rozhodne o návrhu na povolení obnovy krajský soud, navrhne-li to státní zástupce s odůvodněním, že vzhledem ke skutečnostem nebo důkazům, které nově vyšly najevo, jde o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu.¹⁰¹ Podmínkou je tedy návrh státního zástupce podaný většinou současně s návrhem na povolení obnovy a může tak učinit do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. V případě kompetenčního sporu mezi okresním a krajským soudem, rozhodne oběma nejbližše společně nadřízený soud. Pokud státní zástupce neučiní návrh a okresní soud dospěje k závěru, že příslušný je krajský soud, až během rozhodování o podaném návrhu, dokončí řízení a po právní moci rozhodnutí o povolení obnovy postoupí věc krajskému soudu k dalšímu řízení. Vzhledem k tomu, že § 281 odst. 3 Tr.ř. stanoví jasnou podmínku pro změnu příslušnosti, že státní zástupce musí učinit návrh, nemělo by se dle mého názoru postupovat podle § 188 odst. 1 Tr.ř. o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti nejbližše společně nadřízenému soudu, jelikož by to znamenalo průtahy v řízení a zákonodárce tím, že přesně stanovil, že o návrhu na povolení obnovy rozhoduje soud, který rozhodl ve věci v prvním stupni, chtěl předejít sporům o příslušnost a zajistit rychlost a hospodárnost řízení. Možná si někteří položí otázku, jak se řeší příslušnost soudu v případě, kdy návrh na povolení obnovy směřuje proti rozhodnutí, v kterém byl uložen souhrnný trest? I v této situaci je příslušný soud, který rozhodl o vině i o trestu v prvním stupni, i když jeho výrok o trestu byl později nahrazen výrokem jiného soudu. V případě povolení obnovy, příslušný soud zruší spolu se svým původním rozhodnutím i výrok o souhrnném trestu jiného soudu. Pokud byla obnova povolena jen pro některý z trestných činů, za něž byl uložen úhrnný, nebo souhrnný trest, uloží za zbývající trestný čin místo souhrnného trestu, nový přiměřený trest.¹⁰²

¹⁰¹ § 281 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

¹⁰² Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 128-129. ISBN 80-7179-249-7.

3.6.2 Projednání návrhu na povolení obnovy řízení

Soud o návrhu na povolení obnovy rozhoduje zásadně ve veřejném zasedání, jelikož v řízení se probírají důkazy a skutečnosti již známé a provádí se nové důkazy, které jsou navrhovány.

Soud může o návrhu na obnovu rozhodnout v neveřejném zasedání, jen pokud návrh zamítá z formálních důvodů uvedených v § 283 Tr.ř., jakými jsou:

- návrh byl podán neoprávněnou osobou
- návrh směřuje jen proti rozhodnutí nebo výroku, stran něhož obnova není přípustná
- obnova je vyloučena podle § 279 Tr.ř.
- neshledá důvody obnovy podle § 278 Tr.ř., ale to jen v případě, že návrh opřený o totožné důkazy a skutečnosti byl již dříve pravomocně zamítnut a návrh nově podaný je jen jeho opakováním.

Za opakovaný návrh nelze považovat takový, v jakém byly tvrzeny stejné skutečnosti jako v předchozím návrhu, ale vedle důkazů navržených již v předchozím návrhu jsou podloženy i důkazy novými, které nebyly v předchozím řízení o povolení obnovy uplatněny ani provedeny.¹⁰³

V neveřejném zasedání tedy nikdy nemůže být rozhodnuto o povolení obnovy nebo zrušeno původní rozhodnutí. Na neveřejné zasedání se použijí obecná ustanovení v trestním řádu.

Na veřejné zasedání o povolení obnovy řízení se použijí ustanovení trestního řádu hlavy čtrnácté o veřejném zasedání (o přípravě veřejného zasedání, přítomnosti oprávněných osob, průběh veřejného

¹⁰³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSFR č. 57/1991 Sb. rozh. tr. a rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 16/1989 Sb. rozh. tr.

zasedání) se specifickými odchylkami stanovenými v § 282 Tr.ř. a přiměřeně se použijí i některá ustanovení o hlavním líčení, pokud jde o veřejnost řízení, počátek a odročení veřejného zasedání.¹⁰⁴

Ve veřejném zasedání se v rozsahu vymezeném návrhem provádí dokazování podle obecných ustanovení o dokazování ve veřejném zasedání. Neplatí zde omezení v provádění důkazů čtením protokolu o výpovědi svědka nebo znalce, čtou se většinou výsledky předběžného šetření k důkazu, i když jde o výpověď svědků nebo znalců, ale osoby lze i předvolat k veřejnému zasedání a je jedno, jestli už byly slyšeny v předběžném šetření.¹⁰⁵

O veřejném zasedání soud vyrozumí navrhovatele a všechny osoby dotčené návrhem na obnovu. Všem dotčeným osobám soud zašle opis návrhu na obnovu řízení spolu s vyrozuměním a předvoláním. Osoby, které je třeba vyrozumět, jsou v první řadě státní zástupce a obviněný, pokud má obviněný obhájce, pak i jeho, u mladistvého též jeho zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany dětí,¹⁰⁶ a dále je třeba vyrozumět poškozeného a osobu zúčastněnou na řízení, pokud by důkazy a skutečnosti nově vyšlé najevo mohly odůvodnit nový výrok o náhradě škody, tedy pokud je zde možnost, že by se změna rozhodnutí mohla týkat i jejich nároku na náhradu škody.¹⁰⁷

Pokud obviněný zemřel dřív, než soud rozhodl o návrhu na obnovu v jeho prospěch, v řízení se pokračuje. Zároveň nastává důvod nutné obhajoby, takže pokud obviněný neměl obhájce, je nutné mu ho ustanovit

¹⁰⁴ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 131. ISBN 80-7179-249-7.

¹⁰⁵ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 133-134. ISBN 80-7179-249-7.

¹⁰⁶ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1776-1777. ISBN 80-7179-6634-4.

¹⁰⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSFR č. 21/1991-I. Sb. rozh. tr.

podle § 38 odst. 1 Tr.ř., nebo mu ho mohou zvolit osoby oprávněné dle § 37 odst. 1 Tr.ř.¹⁰⁸

Pokud je třeba předem objasnit nějakou důležitou okolnost pro rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy a prověřit jeho důvodnost, provede předseda senátu sám nebo prostřednictvím jiného orgánu činného v trestním řízení, popř. i policejního orgánu potřebné šetření na základě § 282 odst. 1 Tr.ř. podle obecných pravidel ustanovení hlavy páté trestního řádu o dokazování. Provádění šetření spočívá především ve výslechu obviněného a svědků, opatření a provedení znaleckých posudků, věcných a listinných důkazů, provedení ohledání včetně prohlídky těla, pitvy mrtvoly a její exhumace, nebo vyšetření duševního stavu obviněného nebo svědka, je-li třeba. Předběžné šetření probíhá před zahájením veřejného zasedání v rámci jeho přípravy k rozhodnutí, může však proběhnout i v jeho průběhu či po jeho odročení. K provedení šetření prostřednictvím jiného orgánu činného v trestním řízení, tedy státního zástupce, policejního orgánu žádá předseda senátu formou dožádání.¹⁰⁹

Jak je stanoveno v § 282 odst. 2, v případech zvláště naléhavých lze k zajištění důkazního materiálu na podkladě usnesení senátu použít i prostředků uvedených v hlavě čtvrté trestního řádu. Zajistit osobu obviněného vydáním příkazu k zatčení a vzetím do vazby však lze před povolením obnovy řízení jen tehdy, navrhne-li to státní zástupce podáváje návrh na obnovu v neprospěch obviněného a považuje-li to soud za nezbytné vzhledem k povaze skutečností a důkazů, jež vyšly nově najevo, závažnosti trestného činu a naléhavosti vazebních důvodů. Toto ustanovení tvoří výjimku ze zásady, že určitou osobu lze znovu trestně stíhat a v této souvislosti provádět

¹⁰⁸ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 131. ISBN 80-7179-249-7.

¹⁰⁹ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1766-1767. ISBN 80-7179-6634-4.

procesní úkony proti ní pro totožný skutek až po zrušení původního rozhodnutí v řízení o mimořádném opravném prostředku.¹¹⁰ Musí zde existovat některý z vazebních důvodů, většinou ve zvlášť intenzivní podobě, soud posoudí naléhavost vazebních důvodů, závažnost trestného činu a povahu nových důkazů a skutečností. Při uplatnění vazby se použijí obecná ustanovení o vazebním zasedání, o délce vazby, možnostech propuštění z vazby, nákladech vazby, náhradě za neoprávněnou vazbu atd. v trestním řádu.¹¹¹

Byl-li podán návrh na obnovu ve prospěch obviněného, může soud vzhledem k povaze skutečností a důkazů vyšlých nově najevo, přerušit nebo odložit výkon trestu pravomocně uloženého v původním řízení (§ 282 odst. 3 Tr.ř.).¹¹² Toto rozhodnutí soudu je pouze fakultativní a použije se v případě, kdy důkazy a skutečnosti vyšlé nově najevo nasvědčují tomu, že obnova bude povolena, obviněný bude osvobozen, nebo nedostane vyšší trest, než jaký do této doby vykonal a má zabránit případné újmě obviněného a tím pádem i finanční újmě státu, který by musel obviněnému platit odškodné za neoprávněné odnětí svobody. Soud rozhodne o odkladu či přerušení výkonu trestu usnesením, proti kterému není přípustná stížnost. Tato úprava je speciální vůči úpravě o vykonávacím řízení.¹¹³

¹¹⁰ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 663-664. ISBN 978-80-7357-348-5.

¹¹¹ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1767-1768. ISBN 80-7179-6634-4.

¹¹² § 282 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

¹¹³ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 133. ISBN 80-7179-249-7.

3.7 Rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení

Soud rozhodující v obnovovacím řízení může rozhodnout pouze dvěma způsoby. Buď

1. návrh na povolení obnovy zamítne podle § 283 Tr.ř.,
2. nebo povolí obnovu řízení podle § 284 Tr.ř.

3.7.1 Zamítnutí návrhu

V § 283 Tr.ř. jsou stanoveny jak důvody formální pro zamítnutí návrhu, tak důvody věcné. Zamítnutí z formálních důvodů je pod písmeny a) - c), věcné pod písmenem d). Soud návrh na povolení obnovy zamítne,

- a) byl-li podán osobou neoprávněnou,
- b) není-li přípustná,
- c) je-li vyloučena podle § 279,
- d) není-li důvodná.

Ad a) Návrh byl podán osobou neoprávněnou, podala-li jej osoba neuvedená v § 280 odst. 2 nebo 3 Tr.ř., nebo podala-li jej tato osoba proti výroku, proti němuž není oprávněna jej podat (to se týká i případu, kdy jej podala v neprospěch obviněného a není to státní zástupce).¹¹⁴

Ad b) Návrh na obnovu řízení je přípustný jen proti pravomocným rozhodnutím stanoveným v § 277. Podá-li oprávněná osoba návrh na obnovu proti jinému pravomocnému rozhodnutí než je pravomocný rozsudek, pravomocný trestní příkaz, pravomocné usnesení o zastavení trestního stíhání,

¹¹⁴ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl.* 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1769. ISBN 80-7179-6634-4.

pravomocné usnesení o postoupení věci jinému orgánu, pravomocné usnesení o schválení narovnání, pravomocné usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, soud návrh zamítne.

Ad c) Obnova je vyloučena podle § 279 Tr.ř. Příslušný soud musí návrh na obnovu zamítnout, byl-li podán v neprospěch obviněného přesto, že existují důvody, které ji vylučují. Těmito důvody jsou

- zánik trestnosti činu (zánik nebezpečnosti činu pro společnost)
- uplynutí lhůty v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání,
- na čin se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, kterým nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo (milost nebo amnestie prezidenta republiky ve formě abolice), nebo
- smrt obviněného. Smrt obviněného musela nastat po právní moci napadeného rozhodnutí do právní moci rozhodnutí o povolení obnovy řízení. Jestliže obviněný zemřel až po pravomocném rozhodnutí o povolení obnovy v jeho neprospěch, je třeba obnovené řízení zastavit jako nepřípustné.

Každá z těchto okolností musí nastat až po právní moci rozhodnutí a musí existovat v době rozhodování o návrhu na obnovu.¹¹⁵

Ad d) Nejčastějším důvodem zamítnutí obnovy řízení je případ, kdy návrh na obnovu není důvodný. K zamítnutí zde dojde především tehdy, nejsou-li v návrhu uplatněny skutečnosti či důkazy, které by byly orgánům činným v trestním řízení při předcházejícím projednání neznámé. Tak je tomu v případě, že návrh neobsahuje žádné relevantní skutečnosti či důkazy, nebo

¹¹⁵ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 136. ISBN 80-7179-249-7.

jen takové, které už byly dříve známé.¹¹⁶ Mohou to být také důkazy, které byly opatřeny a provedeny už dříve nebo bylo od jejich provádění jako nezávažných upuštěno, nebo byly alespoň navrženy a odmítnuty v původním řízení.

Další okolností shledání nedůvodnosti návrhu na obnovu je, že nové skutečnosti nebo důkazy by nemohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými již dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině, o trestu nebo o nároku na náhradu škody.¹¹⁷

Není důvodem obnovy řízení, jestliže se zjistí, že důvod podle § 278 odst. 4 Tr.ř. kdy osoba porušila své povinnosti jednáním zakládajícím trestný čin nebyla orgánem činným v trestném řízení, nebo tvrzené porušení povinnosti není trestným činem, nebo nebylo by to zjištěno pravomocným rozsudkem.¹¹⁸

Rozhodnutí o zamítnutí návrhu na obnovu je vydáno vždy formou usnesení, proti kterému je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

3.7.2 Povolení obnovy řízení

Je-li po provedeném řízení shledán návrh na povolení obnovy řízení dostatečně důvodným, soud návrhu vyhoví a povolí obnovu řízení usnesením podle § 284 odst. 1 Tr.ř. a současně zruší napadené rozhodnutí zcela nebo v

¹¹⁶ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 1315. ISBN 80-210-2275-2.

¹¹⁷ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1770. ISBN 80-7179-6634-4.

¹¹⁸ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1770. ISBN 80-7179-6634-4.

části, v níž je návrh důvodný. Tento výrok je nezbytný, aby řízení po povolení obnovy mohlo pokračovat.¹¹⁹

Při povolení obnovy řízení je třeba vždy zrušit rozsudek soudu prvního stupně, nelze zrušit pouze rozsudek soudu druhého stupně.¹²⁰

Soud musí zvážit, zda je možné oddělit výrok rozhodnutí, na který se důvody obnovy nestahují a zachovat ho pravomocný např. výroky o vině bylo rozhodnuto o více trestných činech spáchaných více skutky.

Týká-li se rozhodnutí o povolení obnovy rozsudku, je nutné postupovat v návaznosti dle určitých stanovených postupů. Zruší-li soud, byť i jen zčásti výrok o vině, vždy také zruší celý výrok o trestu, v tomto případě je považován za jeden celek, a všechny navazující výroky, jež měly ve výroku o vině svůj podklad.¹²¹ Naopak výrok o vině je možno zčásti zrušit jen v případech, kdy se jedná o opakování téhož trestného činu, nebo o více trestných činů. O pokračujícím trestném činu je však vždy nutno rozhodnout jako o celku.¹²²

Pokud se týká výroku o náhradě škody, je třeba říci, že bude zrušen v případě zrušení výroku o vině, neboť ten je jeho nezbytným předpokladem. Nové rozhodnutí o nároku na náhradu škody se vydá až v obnoveném řízení. Soud může dokonce i obnovit řízení jen o výroku na náhradu škody, jak upravuje § 284 odst. 3 Tr.ř., ale v tomto případě odkáže poškozeného po zrušení tohoto výroku na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným orgánem, jiné rozhodnutí v této věci učinit nemůže.¹²³

¹¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 28/1973 Sb. rozh. tr.

¹²⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 34/1970 Sb. rozh. tr.

¹²¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR č. 31/1989 Sb. rozh. tr.

¹²² NS ČSSR – 1Tz43/67 In: Fenyk, J., Fenyková, P., Havlík, P., Růžička, M. *Rozhodnutí a stanoviska k trestnímu řádu 1918 – 1996*. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 661. ISBN 80-7179-115-6.

¹²³ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1773. ISBN 80-7179-6634-4.

Zrušením rozhodnutí soud zruší také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu¹²⁴ (např. usnesení o nákladech trestního řízení, zahlazení odsouzení, rozhodnutí o započtení vazby apod.).

Jestliže soud povolí obnovu řízení, které skončilo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, nebo jestliže povolí v otázce viny obnovu řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem, může zároveň se zrušením rozhodnutí věc vrátit státnímu zástupci k došetření, považuje-li to za potřebné pro objasnění věci. Krajský soud, který podle § 281 odst. 3 povolil obnovu řízení, v němž v prvním stupni rozhodl okresní soud, vrátí věc vždy státnímu zástupci (§ 284 odst. 2 Tr.ř.).¹²⁵

Možnost volby vrácení věci k došetření státnímu zástupci je na místě, pokud nové důkazy nebo skutečnosti nestačí k náležitému objasnění věci. Povinně předloží k došetření státnímu zástupci jen krajský soud dle předposlední věty § 284 odst. 2 Tr.ř., když v prvním stupni rozhodl okresní soud. V ostatních případech postupuje krajský soud stejně jako okresní soud podle věty první § 284 odst. 2 Tr.ř.

V usnesení o vrácení věci k došetření je vždy nutno uvést, čeho se došetření týká, jak je třeba přípravné řízení doplnit a jaké skutečnosti je třeba objasnit. Věc se tím vrací do přípravného řízení rozhodnutím o obnově řízení a je tedy třeba, aby státní zástupce znovu podal obžalobu, pokud má být obviněný postaven před soud.

¹²⁴ § 284 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

¹²⁵ § 284 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

Pokud soud zruší jen některý z více výroků o vině, je třeba, aby za zbylé výroky stanovil přiměřený trest podle § 288 odst. 3 Tr.ř.

V usnesení o povolení obnovy řízení musí soud uvést, zda se obnova povoluje ve prospěch nebo v neprospěch obviněného, nebo popřípadě kumulativně ve prospěch i v neprospěch obviněného. To je důležité z hlediska omezujících podmínek povolení obnovy v neprospěch obviněného.¹²⁶

Jak již bylo řečeno, při rozhodování o obnově neplatí revizní princip. Soud nesmí překročit vymezený návrh přezkoumání. Jediná výjimka je upravena v § 285 Tr.ř., což je tzv. beneficium cohaesionis. Tato zásada se uplatňuje v případě, jestliže soud povolí obnovu ve prospěch obviněného z důvodů, které prospívají také některému spoluobviněnému nebo zúčastněné osobě, o nichž bylo rozhodnuto ve společném řízení totožným rozhodnutím, povolí zároveň obnovu též v jejich prospěch. Předpokladem je tedy společný důvod a ne důvod, který je třeba zkoumat individuálně pro každého zvlášť. Beneficium cohaesionis tvoří samostatný výrok rozhodnutí, proti němuž je možné podat stížnost s odkladným účinkem.¹²⁷

Soud musí rozhodnout o povolení obnovy jen ve veřejném zasedání usnesením, proti němuž je přípustná stížnost, která má odkladný účinek. Obnovené řízení se nemůže konat, dokud nebude vyřízena stížnost. Osoby oprávněné podat stížnost se dovozují z obecného ustanovení § 142 odst. 1 Tr.ř., podle něhož může stížnost podat osoba, které se usnesení přímo dotýká nebo která k usnesení dala podnět svým návrhem, k němuž ji zákon opravňuje. Stížnost může podat též státní zástupce, obhájce obviněného a jeho

¹²⁶ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 139. ISBN 80-7179-249-7.

¹²⁷ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 139. ISBN 80-7179-249-7.

zákonný zástupce, jestliže je obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je jeho způsobilost omezena.¹²⁸

3.8 Řízení po povolení obnovy

Řízení po povolení obnovy se nazývá obnovené řízení. Za jeho počátek můžeme považovat okamžik právní moci usnesení o povolení obnovy a zrušení původního napadeného rozhodnutí, nebo alespoň jeho části, které by jinak tvořilo překážku věci pravomocně rozhodnuté.¹²⁹

Bezprostředně po právní moci usnesení o povolení obnovy je třeba, aby soud rozhodl o vazbě nebo stanovil přiměřený trest za zbylé trestné činy obnovou nedotčené.¹³⁰ Prvá situace nastane v případě, že soud zrušil původní rozhodnutí ve výroku o nepodmíněném trestu odnětí svobody a tento trest byl v době rozhodování obviněným vykonáván. Je nutno rozhodnout o vazbě podle obecných ustanovení v § 67 písm. a) až c) Tr.ř. Jestliže je obviněný vzat do vazby, platí pro ni obecné zásady upravené v § 71- 71a Tr.ř. ohledně podávání stížností, náhrady vazby, jejího dalšího trvání a žádostí o propuštění. Soud o vazbě rozhoduje usnesením, proti němuž je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek.¹³¹

Jestliže soud zrušil rozsudek ve výroku o vině jen ohledně některého z trestných činů spáchaných ve vícečinném souběhu, za které byl uložen úhrnný nebo souhrnný trest a věc vrátil státnímu zástupci k došetření, je třeba, aby soud po právní moci usnesení o povolení obnovy řízení rozhodl ve

¹²⁸ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl.* 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1778-1779. ISBN 80-7179-6634-4.

¹²⁹ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní.* 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 667. ISBN 978-80-7357-348-5.

¹³⁰ Rozhodnutí NS ČR č. 34/1997 Sb. rozh. tr.

¹³¹ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 141. ISBN 80-7179-249-7.

veřejném zasedání o přiměřeném trestu za zbylé trestné činy, na které obnova nedopadá. Přiměřený trest nebylo možné stanovit již v obnovovacím řízení, protože nebylo jisté, zda usnesení o povolení obnovy nabude právní moci. O přiměřeném trestu rozhodne soud rozhodující o obnově řízení ve veřejném zasedání. Musí přitom posoudit vzájemný poměr závažnosti trestných činů dotčených rozhodnutím o obnově a činů nedotčených rozhodnutím. Vzájemný poměr musí soud hodnotit nejen z hlediska trestních sazeb, ale i z hlediska jejich konkrétního stupně společenské nebezpečnosti a k účelu trestu. Soud posuzuje výměru trestu podle právního stavu, který byl platný v době uložení původního trestu (*ex tunc*).¹³²

Pokud bude na obviněného znovu podána obžaloba pro skutek, o němž byla povolena obnova a obviněný bude opět uznán vinným, uloží mu soud souhrnný trest a současně zruší výrok o trestu podle § 288 odst. 3 Tr.ř. O přiměřeném trestu rozhodne soud rozsudkem, proti němuž je přípustné odvolání.¹³³

Ve vlastním obnoveném řízení se věc, buď zčásti, nebo celá, znovu projedná a rozhodne. V obnoveném řízení se použije právní úprava platná v době projednávání a skutečnosti známé v době nového rozhodování (*ex nunc*). Vlastní průběh obnoveného řízení závisí na tom, v jakém stádiu skončilo původní řízení a zčásti též na tom, jestli byla povolena obnova ve prospěch či v neprospěch obviněného.¹³⁴

Pokud byla povolena obnova řízení, které skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, nebo o schválení narovnání, nebo o postoupení věci jinému orgánu, nebo podmíněným

¹³² Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 142. ISBN 80-7179-249-7.

¹³³ § 288 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

¹³⁴ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 667. ISBN 978-80-7357-348-5.

zastavením trestního stíhání, pokračuje se v přípravném řízení objasňováním potřebných důkazů a skutečností pro podání obžaloby nebo pro jiné možné rozhodnutí, při němž se vychází z důkazů a skutečností původně známých ve spojení s důkazy a skutečnostmi vyšlými nově najevo. Orgány činné v trestním řízení nejsou při objasňování omezeny rozsahem návrhu na povolení obnovy řízení a jsou povinni podle zásady vyhledávací upravené v § 2 odst. 5 Tr.ř., vyšetřovat důkazy a skutečnosti potřebné k zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností pro nové rozhodnutí. V případě, že byla povolena obnova řízení, které skončilo jakýmkoli pravomocným rozhodnutím soudu, a zároveň byla věc vrácena státnímu zástupci k potřebnému došetření, postupují orgány činné v přípravném řízení stejně.¹³⁵

V ostatních případech pokračuje soud v tom stádiu řízení, v kterém pravomocně skončilo původní trestní řízení. Pokud předchozí řízení skončilo zastavením trestního stíhání během předběžného projednání obžaloby, není vyloučeno, aby v obnoveném řízení proběhlo nové předběžné projednání obžaloby a vydání odpovídajícího rozhodnutí.¹³⁶

Povolení obnovy ještě neznamena, že nové rozhodnutí musí být obsahově odlišné než rozhodnutí původního. V obnoveném řízení se vyhodnotí důkazy a skutečnosti vyšlé nově najevo spolu s důkazy a skutečnostmi známými již dříve a soud vydá rozhodnutí, které může být stejné jako rozhodnutí zrušené po povolení obnovy.¹³⁷

Obnovené řízení provádí zpravidla soud, který o povolení obnovy rozhodl. Může však nastat situace, kdy věc projedná krajský soud místo okresního v případě uvedeném v § 281 odst. 3 Tr.ř. V situaci, kdy krajský

¹³⁵ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 143. ISBN 80-7179-249-7.

¹³⁶ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 669

¹³⁷ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1780-1781. ISBN 80-7179-6634-4.

soud příslušný podáním návrhu státního zástupce podle § 281 odst. 3 Tr.ř. zjistí na základě skutečností nově vyšlých najevo, že příslušný je okresní soud, vrátí věc státnímu zástupci k došetření.

Pokud byla povolena obnova řízení ve prospěch obviněného má to ještě další omezení uvedená v § 289 Tr.ř. a těma jsou:

- a) doba od právní moci původního rozsudku do právní moci usnesení povolujícího obnovu se do promlčecí doby nezapočítává,
- b) nesmí mu být novým rozsudkem uložen trest přísnější, než jaký mu byl uložen původním rozsudkem,
- c) nepřekáží jeho smrt provedení dalšího řízení a trestní stíhání nelze zastavit proto, že obviněný zemřel.¹³⁸

Obnova řízení byla povolena ve prospěch obviněného v případě, kdy nové důkazy nebo skutečnosti by mohly vést v obnoveném řízení k příznivějšímu rozhodnutí pro obviněného, než jaké bylo původní zrušené rozhodnutí, i když tomu nakonec tak být nemusí.¹³⁹

Ad a) staví promlčecí dobu a tím umožňuje pokračovat v řízení i v případě, že by celá promlčecí doba do rozhodnutí o povolení obnovy uplynula, a proto by jinak bylo nutné trestní stíhání zastavit.

Ad b) upravuje zákaz reformationis in peius v obnoveném řízení, avšak na rozdíl od všech ostatních opravných prostředků, dopadá zákaz reformationis in peius jen na výrok o trestu, nikoli o vině. To znamená, že obviněný může být v obnoveném řízení uznán vinným z těžšího trestného činu, ale nelze mu za něj uložit přísnější trest, než v původním řízení. Zákaz reformationis in peius platí pro všechna případná další stádia řízení, jakož i

¹³⁸ § 289 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestního řádu)

¹³⁹ Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl.* 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 1783. ISBN 80-7179-6634-4.

pro trest souhrnný podle § 288 odst. 3 Tr.ř. a taktéž platí i na spoluobviněného, vůči němuž byla povolena obnova pomocí zásady *beneficium cohaesionis*.

Ad c) znamená výjimku z obecné nepřipustnosti trestního stíhání mrtvé osoby dle § 11 odst. 1 písm. e) Tr.ř.¹⁴⁰ Důvodem zastavení již zahájeného obnoveného řízení pro nepřipustnost dle § 11 odst. 1 písm. e) Tr.ř. by byla jen okolnost, kdyby byla obnova povolena v neprospěch či kumulativně ve prospěch a neprospěch obviněného. Pokud smrt obviněného nastane před rozhodnutím o povolení obnovy, bude překážkou povolení obnovy v neprospěch obviněného. V případě, že by se po skončení obnoveného řízení objevily další nové skutečnosti nebo důkazy, je možné provést i další obnovené řízení ve prospěch obviněného.¹⁴¹

Byl-li obviněný v obnoveném řízení zproštěn obžaloby, nebo bylo-li trestní stíhání proti němu zastaveno, nebo byl-li sice uznán vinným, ale odsouzen mírnějším trestem než v původním řízení, má nárok na náhradu škody způsobenou mu původním méně příznivým rozhodnutím.

4 Právní úprava institutu obnovy řízení po velké novele trestního řádu účinné od 1.1.2002

Velká novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb. přinesla ve vztahu k institutu obnovy řízení několik změn, které upřesnily a vyjasnily pochybnosti vztahující se k obnově. První změnou je obsah § 277 Tr.ř., v němž taxativně vymezila druhy rozhodnutí, proti nimž lze podat návrh

¹⁴⁰ Rozhodnutí NS ČSSR č. 2/1977 Sb.rozh.tr. Obhájce zemřelého obviněného může místo něj učinit prohlášení podle § 11 odst. 2 Tr.ř., že trvá na projednání věci, ve které bylo trestní stíhání zastaveno z důvodu upravených v § 11 odst. 1 písm. a),b),h) Tr.ř.

¹⁴¹ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 146. ISBN 80-7179-249-7.

na povolení obnovy. Nově pod něj začlenila trestní příkaz, usnesení o schválení narovnání, usnesení o postoupení věci jinému orgánu a usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, jež byly do této doby pouze dovozovány právní praxí a soudním výkladem.

Trestní příkaz je možno vydat jen když je skutkový stav spolehlivě zjištěn opatřenými důkazy a má taktéž povahu odsuzujícího rozsudku, proto praxe připouštěla i proti němu obnovu řízení. Usnesení o schválení narovnání bylo začleňováno do rozhodnutí, proti nimž je přípustná obnova z důvodu, že součástí obsahu tohoto usnesení je i výrok o zastavení trestního stíhání a to po předchozí novele trestního řádu zákonem č. 152/1995 Sb. Usnesení o postoupení věci jinému orgánu řadila právní teorie i praxe k rozhodnutím uvedeným v zákoně často jen s ohledem na skutečnost, že vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté. V rozhodnutí Nejvyššího soudu R 3/1974 se uvádí, že v rozhodnutí, v němž je určeno, že nejde o trestný čin, je fakticky nutně obsaženo rozhodnutí o zastavení trestního stíhání.

Ovšem usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání vzbuzovalo spor odborníků, je-li proti němu přípustná obnova řízení. Teorie i praxe ho spíše nezařazovala mezi přípustná rozhodnutí, neboť nejde o konečné rozhodnutí, dokud není vydáno usnesení o osvědčení dle § 308 Tr.ř. Právě toto omezení novela trestního řádu vyloučila v ustanovení § 278 odst. 2 Tr.ř., kde je stanoveno, že obnova řízení, které skončilo usnesením o podmíněném zastavení trestního stíhání, a to i v případě, jestliže ještě nenastaly skutečnosti uvedené v § 308 odst. 3, se povolí, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve vést k závěru, že důvody k takovému rozhodnutí tu nebyly a že je na místě v řízení pokračovat.

Podobně je stanoveno i v § 278 odst. 3 Tr.ř.¹⁴² Tím se tedy vyřešila tato nejednotnost. V souvislosti se zařazením nových druhů napadnutelných rozhodnutí v § 277 se změnil i § 281 odst. 1 a 2, § 284 odst. 2 a § 288 odst. 1 Tr.ř., kam se taktéž doplnily nové druhy rozhodnutí.¹⁴³

Jak jsem již uvedla, byl novelou změněn i obsah § 278 Tr.ř., v němž jsou stanoveny důvody obnovy řízení, kde jsou v návaznosti na změnu § 277 Tr.ř. zařazeny nově doplněné druhy rozhodnutí, proti nimž lze podat návrh na povolení obnovy a v § 278 odst. 4 se zrušuje vyšetřovatel, jelikož ten byl od 1.1.2002 v § 172 Tr.ř. zrušen jako samostatný procesní subjekt činný ve stádiu přípravného řízení a zůstal pouze státní zástupce oprávněný vydat meritorní rozhodnutí v přípravném řízení. To nic nemění na věci, že lze povolit obnovu řízení i proti pravomocnému usnesení o zastavení trestního stíhání vyšetřovatele vydaného podle dříve platných předpisů, jak uvedl i Nejvyšší soud v rozsudku sp.zn. 4 Tz 77/2004, ze dne 12.5.2004, neboť zamítnutí usnesení o zastavení trestního stíhání vyšetřovatele jako rozhodnutí, proti němuž nelze povolit obnovu, by vedlo k nerovnému a nevýhodnému postavení obviněných, kterým skončilo trestní stíhání usnesením státního zástupce, kterým by na rozdíl od těch, jejichž trestní stíhání zastavil vyšetřovatel, hrozila po splnění zákonných podmínek obnova řízení, což by bylo zcela zjevně v rozporu s článkem 1 Listiny základních práv a svobod.¹⁴⁴

¹⁴² Obnova řízení, které skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, a to i v případě, jestliže ještě nenastaly skutečnosti uvedené v § 308 odst. 3, se povolí, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy státnímu zástupci dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve vést k závěru, že důvody k takovému rozhodnutí tu nebyly a že je na místě podat proti obviněnému obžalobu.

¹⁴³ Zákon č. 265/2001 Sb. [online][cit. ©2006, poslední aktualizace 2012-03-02] dostupné z < http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/2001/265001/Sb_265001_-----_.php

¹⁴⁴ Obnova řízení. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Tz 77/2004, ze dne 12.5.2004 [online][cit. 2006-03-10] dostupné z < <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/obnova-rizeni-39038.html>

Novela přinesla také další důvod vylučující obnovu řízení v neprospěch obviněného, a tím je uplynutí lhůty v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání upraveném v § 279 pod písmenem b) Tr.ř. Tato lhůta byla zavedena pro posílení právní jistoty, aby se obviněný nemusel obávat zhoršení svého stavu ještě dlouhou dobu po pravomocném rozhodnutí. Tím se podstatně omezilo žalobní právo státního zástupce, jako je tomu v americkém právu.

Zákonem č. 265/2001 Sb. bylo nově upraveno zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení v § 280 odst. 4 Tr.ř., který zní:

„Osoba, která návrh na povolení obnovy řízení podala, může jej výslovným prohlášením vzít zpět, a to až do doby, než se soud prvního stupně odebere k závěrečné poradě. Návrh na povolení obnovy řízení podaný ve prospěch obviněného jinou osobou nebo za obviněného obhájcem nebo zákonným zástupcem může být vzat zpět jen s výslovným souhlasem obviněného; to neplatí, pokud takový návrh podal státní zástupce nebo byl-li takový návrh podán oprávněnou osobou po smrti obviněného. Zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení vezme usnesením na vědomí předseda senátu soudu prvního stupně. Takové rozhodnutí nebrání pozdějšímu opětovnému podání návrhu na povolení obnovy řízení.“

Před novelou bylo zpětvzetí návrhu také možné, ale dovozovalo se pouze na základě analogie z § 250 odst. 4 Tr.ř. a z judikatury.

Významným předmětem novely bylo zavedení nového mimořádného opravného prostředku dovolání vedle obnovy řízení a stížnosti pro porušení zákona. Tímto byla dána obviněnému možnost, podat mimořádný opravný prostředek i proti vadám právním, jak je obvyklé v jiných západních evropských i amerických právních systémech. Dříve u nás tato možnost náležela pouze ministru spravedlnosti prostřednictvím stížnosti pro porušení

zákona, kterému mohl dát obviněný pouze podnět k jejímu podání. Co se týče stížnosti pro porušení zákona, novelou zde byl velmi omezen revizní princip, zavedený u nás v době socialismu, kdy se vyžadovalo maximální přezkoumání rozhodnutí, a soud nebyl vázán návrhem. To vedlo k pasivnímu chování obhájce a státního zástupce, jelikož často své opravné prostředky ani neodůvodňovali, nebo až při veřejném zasedání. Novela provedená zákonem č. 265/2001 Sb. zavedla princip vymezeného přezkoumání, kdy soud je vázán rozsahem návrhu.

Vzhledem k očekávanému přijetí nového trestního řádu, který bude navazovat na nedávné přijetí trestního zákoníku zákonem č. 40/2009 Sb., právě tato velká novela i další menší mají sloužit jako „zkouška“, zda se v praxi nové změny osvědčí a jak bude vhodné je v budoucím trestním řádu upravit.¹⁴⁵

5 Komparace se zahraniční právní úpravou

Obnova řízení je tradičním mimořádným opravným prostředkem, který je upraven ve většině demokratických právních řádů. Naše právní úprava vycházela z rakouské, jelikož jsme tvořili jeden stát a po první světové válce byla právní úprava převzata. I trestní řád z roku 1950 navazuje na tuto úpravu.

Pro komparaci jsem si vybrala slovenský trestný pořádek a zaměřím se teď na srovnání naší úpravy obnovy řízení se slovenskou úpravou mimořádných opravných prostředků v trestním řádě, jelikož do konce roku 1992 jsme tvořili společný stát a měli jsme tím pádem i společnou právní

¹⁴⁵ Zeman, P. a kol. *Vliv vybraných ustanovení velké novely trestního řádu na průběh trestního řízení. Zpráva z výzkumu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, ©2008. [online][cit. 2008-03-19] dostupné z <<http://www.ok.cz/iksp/docs/343.pdf>

úpravu. Za léta našeho samostatného působení, došlo k řadě odlišností v těchto právních úpravách, i když vycházejí ze stejného historického základu. Zatímco u nás je stále platný trestní řád z roku 1961, ovšem s výraznými a rozsáhlými novelizacemi, Slovensko se dalo cestou rekodifikace trestního práva hmotného i procesního a přijalo dne 2.7. 2005 společně nový trestní zákon, zákonem č. 300/2005 Z.z., i trestní řád - zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, a oba vstoupily v účinnost od 1.1.2006.

Slovenský trestný poriadok zná taktéž tři druhy mimořádných opravných prostředků, a to zrušení pravomocného rozhodnutí v přípravném řízení (§ 363 a násl. slovenského trestného poriadku), dovolání (§ 368 a násl. trestného poriadku) a obnovu řízení (§ 393 a násl. trestného poriadku). Během legislativního procesu bylo jednou ze změn zrušení speciálního institutu – mimořádného dovolání, který byl k dispozici ministru spravedlnosti a generálnímu prokurátorovi a směřoval proti rozhodnutí dovolacího soudu, jelikož důvody pro jeho podání se částečně kryly s dovolacími důvody.¹⁴⁶

Prvním mimořádným opravným prostředkem je zrušení pravomocného rozhodnutí v přípravném řízení generálním prokurátorem, což je možné přirovnat k oprávnění českého nejvyššího státního zástupce podle § 174a Tr.ř.¹⁴⁷ Generální prokurátor může do tří měsíců od nabytí právní moci zrušit rozhodnutí státního zástupce, nebo policejního orgánu, v případě, že takovým rozhodnutím nebo v řízení jemu předcházejícím byl porušen zákon, a bylo tak podstatně pochybeno a mohlo tím být ovlivněno rozhodnutí ve věci. Generální prokurátor vydá usnesení stanovující, že napadeným rozhodnutím byl porušen zákon, zruší rozhodnutí, nebo jeho část, popřípadě i předcházející řízení, a buď přikáže věc orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby znovu konal

¹⁴⁶ SLOVENSKO: MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI. Důvodová zpráva a návrh zákona č. 301/2005 Z.z. [online][cit. 2004-06-01] dostupné z < <http://wwwold.justice.sk/kop/pk/2004/pk04060.htm>

¹⁴⁷ Sekvard, O. Mimořádné opravné prostředky ve slovenském trestním řízení. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2006, č. 11, s. 324-336. ISSN 1213-5313.

řízení ve věci a rozhodl, nebo sám rozhodne ve věci. Jestliže generální prokurátor rozhodnutí nezruší, může věc vrátit k novému prošetření s tím, aby příslušný orgán doplnil výrok nebo jeho část. Tento opravný prostředek se snaží napravovat nezákonná rozhodnutí v rámci struktury orgánů činných v přípravném řízení a nahradit tak zrušenou stížnost pro porušení zákona.¹⁴⁸

Druhým mimořádným opravným prostředkem je dovolání zakotveno v § 368 a násl. trestného poriadku. Dovolání je možné podat proti pravomocnému rozhodnutí soudu, ale na rozdíl od české právní úpravy nejen proti rozhodnutí soudu druhého stupně, nýbrž také proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Rozhodnutí nejsou v zákoně blíže specifikována. Oprávněnými osobami pro podání dovolání jsou obviněný (pouze ve vztahu k výroku, který se ho bezprostředně dotýká), ministr spravedlnosti a generální prokurátor (ve vztahu ke všem výrokům) a s výslovným písemným souhlasem obviněného i jeho příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel nebo druh, také oprávněná osoba proti některému výroku rozhodnutí z důvodu, že tento výrok nebyl učiněn. V případě, že je obviněný mladistvý, nebo osobou zbavenou způsobilosti k právním úkonům či je tato omezena, mohou též její zákonný zástupce nebo obhájce podat i proti její vůli dovolání. Obviněný i osoby oprávněné podat dovolání v jeho prospěch tak mohou učinit i v případě, že samy nepodaly odvolání nebo stížnost, ale na základě řádného opravného prostředku prokurátora nebo poškozeného došlo k rozhodnutí soudu druhého stupně. Poškozený není oprávněnou osobou k podání dovolání a stejně jako v českém trestním řízení je jeho jedinou ochranou generální prokurátor nebo ministr spravedlnosti při dovolání

¹⁴⁸ Ivor, J. a kolektiv. *Trestné právo procesné*. Prvé vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2006, s. 753. ISBN 80-8078-101-X.

podaném v neprospěch obviněného. Tímto způsobem se pokusili nahradit zrušenou stížnost pro porušení zákona.¹⁴⁹

Lhůta k podání dovolání je tři měsíce a podává se u soudu prvního stupně. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud.

Dovolací důvody jsou stanoveny velmi podobně (v § 371 trestného poriadku), nýbrž s tím rozdílem, že lze do jisté míry napravit i určité vady skutkové. Porušení ustanovení o provádění důkazů před soudem (nikoliv před orgány v přípravném řízení) je možné zahrnout pod ustanovení § 371 odst. 1 písm. g) trestného poriadku. Nelze ho ovšem použít v případě, že některá strana navrhla provedení důkazu a soud tak neučinil s konstatováním, že se týká otázky nepodstatné pro rozhodnutí, nebo jde o okolnost, která je dostatečně prokázána jinými důkazy. Náprava nesprávně zjištěného skutkového stavu není možná, jestliže důkazy byly provedeny, ale skutkový stav nebyl zjištěn bez důvodných pochybností a není správný. Slovenský trestní řád zná dva dovolací důvody, které ten český neuvádí, a jež může uplatnit pouze ministr spravedlnosti, pokud byla porušena ustanovení trestního zákona nebo trestního řádu, která se týkají vazby nebo podmíněného propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody (v českém trestním řízení lze tyto vady napravit pouze podáním stížnosti pro porušení zákona).¹⁵⁰

Obnova řízení je třetím mimořádným opravným prostředkem upraveném v § 393-405 trestného poriadku Slovenskej republiky v hlavě osmé části třetí, k jehož podání jsou oprávněny ve prospěch obviněného obviněný, prokurátor a ty osoby, které jsou oprávněny podat v jeho prospěch odvolání, v neprospěch obviněného pouze prokurátor. Návrh na povolení obnovy se podává, stejně jako v České republice, u soudu, který ve věci

¹⁴⁹ Sekvard, O. Mimořádné opravné prostředky ve slovenském trestním řízení. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2006, č. 11, s. 324-336. ISSN 1213-5313.

¹⁵⁰ Ivor, J. a kolektiv. *Trestné právo procesné*. Prvé vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2006, s. 740. ISBN 80-8078-101-X.

rozhodl v prvním stupni, jenž je zároveň příslušný k rozhodnutí o povolení obnovy, ale na rozdíl od nás tu platí, že pokud skončilo řízení pravomocným rozhodnutím soudu, rozhoduje o povolení obnovy jiný samosoudce či jiný senát soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni. Důvody pro povolení obnovy jsou stejné, s existující odchylkou od české právní úpravy, a to v případě rozhodnutí o upuštění od uložení souhrnného trestu, jestliže vzhledem k novým skutečnostem by bylo takové rozhodnutí ve zřejmém nepoměru k závažnosti činu nebo k poměrům pachatele, nebo ve zřejmém rozporu s účelem trestu, povolí se obnova i v těchto případech.¹⁵¹ Dalším důvodem výslovně uvedeným v zákoně je rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, podle něhož byla rozhodnutím prokurátora či soudu Slovenské republiky nebo v řízení, které mu předcházelo, porušena základní lidská práva nebo svobody obviněného, pokud nepříznivé důsledky nelze napravit jinak.¹⁵²

Na rozdíl od českého trestního řádu, nezná slovenská úprava časové omezení podání návrhu v neprospěch obviněného uplynutím lhůty v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání.

6 Úvahy de lege ferenda

Zákon č. 141/1961 Sb. trestní řád pochází ze socialistického režimu. I přes jeho časté novelizace, které se snaží napravit neduhy tehdejšího režimu, stále zůstávají otázky dodnes v praxi sporné, které by bylo třeba upravit vhodněji, či je do našeho trestního řádu teprve zavést třeba i v novém zákoně

¹⁵¹ Ivor, J. a kolektiv. *Trestné právo procesné*. Prvé vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2006, s. 745. ISBN 80-8078-101-X.

¹⁵² § 394 odst. 4 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok

o trestním řízení procesním, který by v návaznosti na nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb. měl být přijat co nejdříve.

Ze studia jiných právních řádu by bylo dle mého názoru vhodnější upravit rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení tak, aby o návrhu nerozhodoval stejný senát, který vydal napadené rozhodnutí, a dokonce by bylo vhodnější, aby o něm rozhodoval i jiný soud, nadřízený nebo Nejvyšší soud. Tato změna by byla žádoucí z hlediska zachování objektivnosti, jelikož soud, který o věci již rozhodoval a má ho prostudovaný z dřívějšího, nemůže zaručit takovou objektivnost jako soud od něj odlišný. Toto je podle mě důvod, proč je často návrh na obnovu zamítnut, protože soudce nehledí na nové skutečnosti nebo důkazy.

Naopak o obnoveném řízení je vhodné, aby rozhodoval stejný soud jako v původním řízení, jak je dosud upraveno.

Další úprava k zamyšlení se mi objevuje u zákazu reformationis in peuis, který je u obnovy řízení upraven jen ve vztahu k výroku o trestu. Tím vzniká obviněnému stále nebezpečí nového rozhodnutí pro něj méně příznivého, když vezmeme v úvahu, že soud může obviněného odsoudit ze závažnějšího trestného činu, nebo mu uložit v rámci výroku o náhradě škody vyšší peněžitou pokutu, což není v jeho prospěch i když je řízení obnoveno v jeho prospěch. Právě toto by mohlo být důvodem, proč se obviněný bude obávat, použít tento mimořádný opravný prostředek. Právě překvalifikování trestného činu jako nebezpečnějšího pro společnost by mohlo být důvodem pro státního zástupce, v případě, že ještě neuplynula lhůta k podání jeho návrhu nebo jiná okolnost upravená v § 279 Tr.ř., aby žádal o novou obnovu řízení v neprospěch obviněného.¹⁵³

¹⁵³ Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 158-159. ISBN 80-7179-249-7.

Další nepřesností platné právní úpravy, která by měla být v budoucnu vyřešena je specifikace okruhu osob, které mají být vyrozuměny o usnesení povolujícím obnovu řízení. Tato úprava je důležitá z hlediska toho, kdo je oprávněn podat stížnost proti tomuto usnesení. V současnosti se okruh stěžovatelů dovozuje z obecného ustanovení § 142 odst. 1 Tr.ř. avšak bylo by vhodné ustanovení doplnit o to, že osobám oprávněným podat stížnost bude usnesení oznámeno buď vyhlášením v jejich přítomnosti, nebo doručením jeho opisu a současně uvést, kterým stranám se oznámí. Vyřešilo by to nejednotnost praxe zejména v otázce, zda je poškozený oprávněn podat stížnost proti usnesení o povolení obnovy.¹⁵⁴

V našem trestním řádu bohužel nejsou upraveny vzájemné vztahy mezi jednotlivými mimořádnými opravnými prostředky, proto vznikají určité problémy, který prostředek má přednost. Tyto vztahy musí zatím řešit Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích. Ve vztahu obnovy řízení a stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud vyslovil názor, že nelze zamítnout obnovu řízení jen s odůvodněním, že je možné vadu rozhodnutí napravit stížností pro porušení zákona.¹⁵⁵

¹⁵⁴ Jelínek, J. Nad jedním rozhodnutím. O obnově trestního řízení. *Právo a zákonnost*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 1991, č.3, s. 168. ISSN 1210-0900.

¹⁵⁵ Pácal, J. Důvodnost návrhu na obnovu řízení, je-li náprava možná i cestou SPZ. *Právní zpravodaj*. Praha: C. H. Beck, 2004, č. 6, s. 15-17. ISSN 1212-8694.

7 Závěr

Ve své diplomové práci jsem se věnovala problematice institutu obnovy řízení. Obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem, který již tradičně upravují demokratické právní řády, a proto také nabízí otázky k úvahám a zamyšlení. Mimořádné opravné prostředky stojí na samém konci trestního řízení. Toto stádium trestního procesu ovšem neprobíhá pravidelně, nýbrž vzhledem k jeho mimořádnému významu k němu dochází pouze výjimečně. Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení procesním (trestní řád) zná tři druhy mimořádných opravných prostředků, a to obnovu řízení, dovolání a stížnost pro porušení zákona. Rozdíl mezi nimi spočívá zejména v důvodech jejich podání. Zatímco obnova řízení směřuje proti skutkovým vadám pravomocného rozhodnutí, dovolání a stížnost pro porušení zákona jsou použitelná v případě, že pravomocné rozhodnutí obsahuje právní vady.

Účel obnovy řízení je bezprostřední. Účelem obnovy řízení je přezkoumat vadné rozhodnutí a zajistit tak ochranu základních lidských práv a svobod. Obnova řízení je odůvodněna v případě, kdy se objevily nové důkazy nebo skutečnosti dříve neznámé orgánu v trestním řízení. V řízení o obnově se posuzuje otázka, zda nové důkazy a skutečnosti orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé by mohly samy o sobě nebo ve spojení s důkazy a okolnostmi již známými odůvodnit jiné rozhodnutí než původní napadené pravomocné rozhodnutí o vině, trestu či přiznaném nároku na náhradu škody. Účelem tedy není přezkoumat celkovou zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí, ani správnost průběhu procesu, který jeho vydání předcházelo. Pouze existence důkazů může odůvodnit povolení obnovy řízení a tento mimořádný průlom do nezměnitelnosti a závaznosti vydaného rozhodnutí. Okruh subjektů oprávněných k podání návrhu na povolení obnovy řízení je zákonem omezen a toto podání je pouze v dispozici

navrhovatele. Význam tohoto prostředku je třeba chápat jako výjimečný, proto nelze očekávat, že většina podaných návrhů bude soudy povolena.

Vzhledem k tomu, že mimořádné opravné prostředky směřují proti pravomocnému rozhodnutí a jsou průlomem do jejich nezměnitelnosti a právní jistoty, je jejich použití odůvodněno jen tam, kde převažuje zájem na dosažení souladu rozhodnutí soudu nebo státního zástupce se skutečným stavem nebo se zákonem.

Dodnes platný a účinný zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) vznikl v socialistickém režimu a i přes mnohé novely, které se snaží tyto neduhy odstranit, stále v praxi přináší řadu sporných otázek, které by bylo třeba de lege ferenda upravit vhodněji. Teprve novela provedená zákonem č. 265/2001 Sb. přinesla svým rozsahem větší obsahovou změnu v mimořádných opravných prostředcích i v jiných oblastech trestního řízení. Vzhledem k přijetí nového trestního zákoníku zákonem č. 40/2009 Sb. by se dalo očekávat přijetí nového trestního řádu vyhovujícího lépe modernímu demokratickému právnímu státu. Při jeho přípravě by bylo vhodné poučit se z praktických problémů, které nyní musí soudy a jiné orgány činné v trestním řízení řešit, z názorů teoretiků i odborníků v praxi a využít komparace se zahraničními právními úpravami, v nichž jsou tyto ustanovení již v praxi osvědčená a mohly by být českému právnímu řádu přínosná.

Cílem mé práce bylo vystihnout podstatu a problematiku institutu obnovy řízení, poznat a popsat komplexněji ustanovení a judikaturu o obnově řízení, jak českého právního řádu, tak i zahraniční úpravy, abych mohla zhodnotit, jaké rozdíly jsou mezi nimi a co by bylo vhodné zahrnout do naší právní úpravy de lege ferenda. Ke správnému výkladu zákona bylo třeba popsat základní zásady trestního řízení i specifické principy opravných prostředků a teoretické úvahy k jednotlivým ustanovením.

I když si uvědomuji, že tato problematika by si zasloužila podrobnější rozbor judikatury (která přestože není pramenem práva, má její výklad stěžejní význam pro správnou aplikaci práva) a jejího výkladu, který přesahuje rozsah této práce, účel byl dostatečně vystižen a dalo mi to komplexní přehled o tomto mimořádném opravném prostředku.

Seznam použitých zkratk:

Tr.ř. – zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Z.z. – zbirka zákonov (Slovensko)

Sb. rozh. tr. – Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek (vydává Nejvyšší soud ČR v nakladatelství LexisNexis CZ, Praha).

Seznam použité literatury:

Odborná literatura monografická knižní:

Balák, F., Púry, F. a kol. *Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu*. Svazek 1-26. Praha: C. H. Beck, 2001-2004. Beckova edice judikatura. ISBN 80-7179-708-X.

Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-348-5.

Fenyk, J., Fenyková, P., Růžička, M. *Rozhodnutí a stanoviska k trestnímu řádu 1918 – 1996*. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 1997. Beckova edice judikatura. ISBN 80-7179-115-6.

Fenyk, J., Havlík, T., Růžička, M. *Rozhodnutí a stanoviska k trestnímu řádu 1918-2004*. Praha: C. H. Beck, 2004. Beckova edice judikatura. ISBN 80-7179-880-0.

Husár, E. *Odvolaie v Československom socialistickom trestnom práve procesnom*. Bratislava, 1961.

Chromá, M., Coats, T. *Introduction to Legal English. Volume I. Úvod do právnické angličtiny. Díl I.* Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-697-X.

Ivor, J. a kolektiv. *Trestné právo procesné.* Prvé vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2006. ISBN 80-8078-101-X.

Jelínek, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní.* 3. vydání. Praha: EUROLEX Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-58-0.

Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní.* 4. aktualizované vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-67-8.

Jelínek, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní.* 5. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-658-7.

Jelínek, J., Sovák, Z. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže s poznámkami. A předpisy související.* 24. aktualizované vydání podle stavu k 1.10.2006. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-618-0.

Knapp, V. *Teorie práva.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-028-1.

Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní.* 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-678-6.

Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní.* 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-216-0.

Novotný, F., Růžička, M. a kol. *Trestní kodexy: trestní zákon, trestní řád a související předpisy: komentář*. 2. přepracované vydání. Praha: Eurounion, 2002. ISBN 80-7317-009-4.

Pezl, T., Pezl, M. *Dokumenty ke studiu ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-099-4.

Růžek, A. a kol. *Trestní řád: Komentář*. Praha: Orbis, 1975.

Slovenský trestní řád. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. ISBN 80-7338-056-0.

Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád: Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. 2. díl. *Trestní řád*. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-803-1.

Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-249-7.

Šámal, P. a kol. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-043-0.

Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář. II. díl*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-6634-4.

Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. *Trestní řád: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1997. ISBN 80-210-2275-2.

Šámal, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: CODEX Bohemia, 1999. ISBN 80-85963-89-2.

Šámal, P. et al. *Přípravné řízení trestní*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-741-3.

Tomášek, M., Vanduchová, M., Gřivna, T. *Rekodifikace trestního práva procesního (aktuální problémy)*. Praha: Universita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008. Sborník, č. 41. ISBN 978-80-87146-13-2.

Odborná literatura časopisecká:

Baxa, J. Reforma trestního řízení – geneze jejího vzniku a její cíle. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní kancelář, 2001, č. 11-12. ISSN 1210-6348.

Hasch, K.: Některé otázky související s podmíněným zastavením trestního stíhání a schválení narovnání jako překážky věci rozhodnuté podle § 11 odst. 1 písm. f) TrŘ. *Trestní právo*. Praha: Novatrix, 1996, č. 3, s. 18. ISSN 1214-3758.

Herczeg, J.- Teringel, J. „K otázce spravedlnosti ve vztahu k přechodným ustanovením poslední novely trestního zákona.“ *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní kancelář, 2002, č. 4, s. 41-47. ISSN 1210-6348.

Jelínek, J. Nad jedním rozhodnutím. O obnově trestního řízení. *Právo a zákonnost*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 1991, č. 3, s. 165-168. ISSN 1210-0900.

Ježek, V. „K některým otázkám obnovy řízení.“ *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní kancelář, 1998, č. 6-7, s. 44-48. ISSN 1210-6348.

Pácal, J. Důvodnost návrhu na obnovu řízení, je-li náprava možná i cestou SPZ, *Právní zpravodaj*. Praha: C. H. Beck, 2004, č. 6, s. 15-17. ISSN 1212-8694.

Pácal, J. „Náprava hmotněprávní vady rozsudku i procesní vady řízení cestou obnovy řízení.“ *Právní zpravodaj*. Praha: C. H. Beck, 2004, č. 1, s. 15-17. ISSN 1212-8694.

Pácal, J. „Nepřípustnost SPZ a náprava cestou obnovy řízení.“ *Právní zpravodaj*. Praha: C. H. Beck, 2004, č. 8, s. 15-17. ISSN 1212-8694.

Sekvard, O. Mimořádné opravné prostředky ve slovenském trestním řízení. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2006, č. 11, s. 324-336. ISSN 1213-5313.

Sotolář, A., Šámal, P., Sovák, Z. K řízení o opravných prostředcích v trestních věcech. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 1997, č. 5, s. 232. ISSN 1210-6410.

Šámal, P., Sotolář, A. Ke koncepci rekonstrukce trestního řádu. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 1996, č. 5, s. 197. ISSN 1210-6410.

Soudní judikatura:

viz. komentáře, autorské sbírky rozhodnutí a internetové zdroje.

Internetové zdroje:

ČESKO: ÚSTAVNÍ SOUD ČR. Sbírká nálezů a usnesení ÚS. © Ústavní soud. [online] dostupné z < <http://www.usoud.cz/clanek/388>

ČESKO: PROGRAM ZÁKON. Zákon č. 265/2001 Sb. [online][cit. ©2006, poslední aktualizace 2012-03-02] dostupné z <
http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/2001/265001/Sb_265001_-----_.php

ČESKO: SAGIT. Sbírka zákonů. Zákon č. 539/2004 Sb. [online][cit. ©2006-2012, 2004-10-22] dostupné z <
<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb04539&cd=76&typ=r>

ČESKO: EPRAVO.CZ. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 4 Tz 77/2004[online][cit. © 1999-2012, ISSN 1213-189X] dostupné z <
<http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/obnova-rizeni-39038.html>

Zeman, P. a kol. *Vliv vybraných ustanovení velké novely trestního řádu na průběh trestního řízení. Zpráva z výzkumu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. ©2008 [online][cit. 2008-03-19] dostupné z <
<http://www.ok.cz/iksp/docs/343.pdf>

ČESKO: MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. Sbírka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství. Výkladová stanoviska trestního práva procesního. Brno, 2004. [online][cit. 2004-08-17] dostupné z <
http://portal.justice.cz/nsz/PrintPage.aspx?o=29&j=39&k=2884&d=25666#_ftn4

ČESKO: NEJVYŠŠÍ SOUD ČR. Rozhodovací činnost. Rozhodnutí a stanoviska. © 2010 [online] dostupné z <
http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf?opendatabase&lng=CZ

SLOVENSKO: MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SR. Důvodová zpráva a návrh zákona č. 301/2005 Z.z. [online][cit. 2004-06-01] dostupné z <
<http://wwwold.justice.sk/kop/pk/2004/pk04060.htm>

SLOVENSKO: NAJVYŠŠÍ SÚD SR. Stanoviská Najvyššieho súdu SR.
Stanovisko č. Tpj 12/07. © 2011 [online][cit. 2007-05-21] dostupné z <
<http://www.supcourt.gov.sk/stanovisko-c-tpj-1207/>

www.aspi.cz

Právní předpisy:

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění
pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 265/2001 Sb.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992, Ústava České
republiky, ve znění pozdějších předpisů

Listina základních práv a svobod, publikována pod číslem 2/1993 Sb.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů,
ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok Slovenskej republiky

Resumé

Obsahem této práce je problematika institutu obnovy řízení. Obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem stojícím na samém konci trestního řízení. Toto stádium procesu neprobíhá pravidelně, ale pouze výjimečně.

Vedle obnovy řízení upravuje zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení procesním (trestní řád) ještě dva mimořádné opravné prostředky dovolání a stížnost pro porušení zákona. Zatímco zbylé dva prostředky směřují proti právním vadám pravomocného rozhodnutí, směřuje obnova řízení proti pravomocnému rozhodnutí, které trpí skutkovými vadami. Jeho cílem je, přezkoumat napadené rozhodnutí a zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností. Důvodem k podání návrhu jsou nové skutečnosti nebo důkazy, které byly dříve neznámé orgánu činnému v trestním řízení.

Velkým přínosem pro toto stádium trestního řízení byla novela provedená zákonem č. 265/2001 Sb., která zavedla nový opravný prostředek dovolání a vyřešila některé teoretické i praktické spory hlavně taxativním výčtem rozhodnutí, proti nimž lze podat návrh na obnovu řízení.

Pokusila jsem se vystihnout komplexní rozbor tohoto institutu, jak z hlediska teoretického, tak praktického s poukázáním na platnou právní úpravu, judikaturu a porovnání se zahraničními právními řády. Právě v těchto řádech jsem hledala inspiraci pro možnou vhodnou budoucí úpravu a řešení sporných otázek týkajících se této problematiky.

Abstract

The content of this part of my thesis is the issue of retrial institute. Retrial is an extraordinary relief which comes at the very end of the criminal trial. However this phase of proceeding does not occur on a regular basis but only exceptionally.

In addition to the retrial there is an Act No. 141/1961 Coll. - Criminal Procedure Code that regulates two other extraordinary reliefs such as appeal and complaint for violation of the law. While these two reliefs aim against legal defects in the final decision, the purpose of retrial is to overturn the final decision which suffers from factual defects. Its intention is to review the contested decision and finding of the facts without a reasonable doubt. The reasons to permit retrial are new facts or evidences that were previously unknown to the prosecuting authorities.

Great asset to this stage of criminal proceedings has been brought by the amendment – Act No. 265/2001 Coll., which introduced a new appeal relief, and resolved certain theoretical and practical contradictions by mainly exhaustive listing of decisions which you can file for the retrial against.

I have tried to express the comprehensive analysis of this institute both out of theoretical and practical point of view with reference to the valid Code, judicature, and comparison with foreign rules of law. Exactly in these rules of law I have been searching for inspiration for possible future legal modification, and solving the conflicting issues regarding this segment of law.